

ข้อคิด เพื่อชีวิตและสังคม เล่ม ๑

© พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)

รวบรวม-เรียบเรียงโดย พระครุชิต คุนวโร และคณะ

ISBN : 974-93705-0-3

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : พฤศจิกายน ๒๕๔๘

โดย : กองทุนอริยมรรค จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
โทร. ๐-๖๘๓๒-๒๘๖๓

พิมพ์ที่ : บริษัท ธรรมสาร จำกัด
โทร. ๐-๒๒๒๑-๒๕๗๐

ออกแบบปก : วิชาสา สามัคถียคณิต
สตพร อังศุภาณิช

รูปเล่ม : วิชาสา สามัคถียคณิต
สตพร อังศุภาณิช

จัดจำหน่ายโดย : บริษัท อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์ จำกัด

๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี)

เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐

โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๔,

๐-๒๘๘๒-๒๒๕๕

สมทบทุนค่าจัดพิมพ์ เล่มละ ๙๐ บาท

ข้อคิด เพื่อชีวิตและสังคม

เล่ม ๑

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)

รวบรวม-เรียบเรียงโดย พระครุฑชิต คุณวโร และคณะ

กองทุนอริยมรรค

เพื่อคนรักหนังสือดี

เพิ่มภูมิปัญญาไทย และพัฒนาชีวิตจิตใจ

ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป

และพร้อมโดยไม่ประมาทในการที่

จะจดจำนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ให้ได้ผลอย่างครบถ้วนโดยสมบูรณ์ตามกระแสเหตุปัจจัย

อย่างเป็นอิสระเฉพาะตนและเฉพาะกาล

กองทุนอริยมรรค ใคร่ขอกราบขอบพระคุณ
พระเดชพระคุณหลวงพ่อเจ้าคุณเป็นอย่างสูงในความ
มีเมตตาอนุญาตให้ดำเนินการจัดพิมพ์ออกเผยแพร่ได้
ตามประสงค์ โดยมี พระครุชิต คุณวโร เป็นธุระ
ตรวจทาน จึงขอนมัสการขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศีล สมภาณี ปัญญา

กองทุนอริยมรรค

คำปรารภ

นอกจากหนังสือ “อมฤตพจนานา” ที่ได้รับการอนุญาตจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อดวงพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) ให้จัดพิมพ์ออกเผยแพร่ได้ในขณะนั้นนั้น หนังสือ “ข้อคิดเพื่อชีวิตและสังคม” เล่ม ๑ และ เล่ม ๒ นี้ ก็ได้รับอนุญาตให้จัดพิมพ์ออกเผยแพร่ได้เช่นกัน

โดย “อมฤตพจนานา” เป็นหนังสือประเภทที่จะประมวลคำสอนสั้น ๆ จากพระไตรปิฎก ที่เป็นพุทธศาสนสุภาษิต ที่มีความหมายกว้างและลึกซึ้ง แต่กระทัดรัดจดจำง่าย เหมาะสำหรับนักเรียนนักศึกษาหรือเยาวชนทั่วไป จะนำไปเป็นคติประจำเดือนใจหรือยกขึ้นอ้างในเวลาอันควรตามต้องการ

ในขณะที่หนังสือ “ข้อคิดเพื่อชีวิตและสังคม” ทั้งเล่ม ๑ และเล่ม ๒ พระครุฑนิต คุณวโร และคณะ ได้พยายาม เลือกรวบรวมปาฐกถาธรรมบรรยายที่เป็นข้อคิดค่านิยมจากหนังสือของพระเดชพระคุณหลวงพ่อกว่า ๑๕๐ เล่ม ไว้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุมหลักธรรมต่าง ๆ ที่สาธุชนทั่วไป สามารถที่จะนำไปศึกษาค้นคว้าได้โดยสะดวก และอย่างกว้างขวาง

ขอบุญจรรยาที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญ จงอำนวย
ผลเพื่อความดำรงมั่นแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเพื่อ
ประโยชน์สุขของมหาชนที่ยั่งยืนนานสืบไป

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)

๘ ตุลาคม ๒๕๔๖

หนังสือนี้ ไม่มีค่าลิขสิทธิ์ แต่เพื่อให้เนื้อหาสาระของหนังสือถูกต้องแม่นยำ
ท่านผู้ใดศรัทธาประสงค์จะพิมพ์เผยแพร่ ขอให้ติดต่อขอรับต้นแบบหนังสือ
ฟรี จากวัดญาณเวศกวัน ต.บางกระทิก อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๒๑๐
แล้วนำไปดำเนินการจัดพิมพ์เองตามแต่เห็นควร

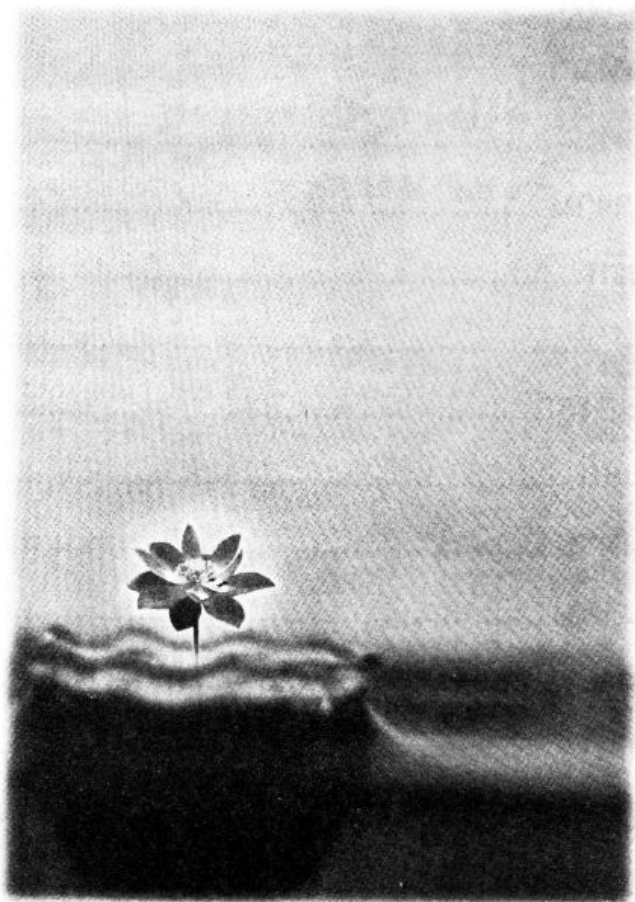
อนุโมทนา

คุณประมวล ยั่งยืน ในนามของกองทุน
อริยมรรค แจ้งขออนุญาติพิมพ์หนังสือ รวม ๕ เล่ม
คือ

๑. พุทธธรรม (ฉบับเดิม)
๒. วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม
๓. ข้อคิดเพื่อชีวิตและสังคม เล่ม ๑ และ ๒
๔. สิทธิมนุษยชน : สร้างสันติสุข หรือสลาย
สังคม
๕. นิติศาสตร์ - รัฐศาสตร์ - เศรษฐศาสตร์
แนวพุทธ

เพื่อเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไป อาตมภาพ
ขออนุโมทนาตามความประสงค์ เพราะเป็นการ
ช่วยกันแผ่ขยายความรู้ความเข้าใจธรรม ให้อำนวย
ประโยชน์สุขแก่พหุชน ตามคติแห่งพระพุทธรจริยา

สิทธิในการพิมพ์เผยแพร่เฉพาะครั้ง ได้มอบ
ให้เปล่า ตามที่ได้ขออนุญาติเฉพาะกรณี สำหรับการ
พิมพ์ครั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนกุศลแห่งธรรม
ทานให้ทวีขึ้นตามลำดับกาล

สารบัญ

คำปรารภ

อนุโมทนา

การเกิด	๑
การทำงาน	๓
ความรัก	๙
ชีวิตคู่	๑๑
การเลี้ยงลูก	๑๗
ความแก่	๒๑
ความตาย	๒๓
พัฒนาตน	๒๗
สังคม	๔๑
เศรษฐกิจ	๔๕
การปกครอง	๕๕
สิ่งแวดล้อม	๖๕
วิทยาศาสตร์	๗๑
เทคโนโลยี	๗๕
การแพทย์ และจิตวิทยา	๘๕

ในจิตใจนั้นก็มีการเกิดอยู่ตลอดเวลา....ตามปกติทั่วไปการเกิดจึงมีสองอย่าง คือ การเกิดของอกุศลธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นบาปอย่างหนึ่ง และการเกิดของกุศลธรรม กล่าวคือสิ่งที่เป็นบุญกุศล เป็นความดีงาม เป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง...ถ้ามีกุศลธรรมเกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็เป็นการเกิดที่ดีเป็นการเกิดที่ประเสริฐ

หลักการปฏิบัติธรรมสำคัญก็คือ ทำอย่างไรจึงจะให้กุศลธรรมนี้เกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ต่อเนื่องกันไปแล้วอันนั้นก็จะเป็นความเจริญงอกงามของจิตใจ

จากหนังสือ
การเกิดเป็นทุกข์ เกิดดีเป็นสุข

การเกิด

กว่าเราจะได้ผลตอบแทนเป็นเงินสักครั้งนั้น เราต้องรอเวลาดั้งเดือน หรืออย่างน้อยก็หลายวัน แต่งานที่เราต้องทำนั้น เราต้องอยู่กับมันนานเหลือเกินตั้ง ๓๐ วัน หรืออย่างน้อยก็ราวสัปดาห์หนึ่ง แล้วชอยออกไปอีก วันละไม่รู้กี่ชั่วโมง แล้วเราได้ความสุขอยู่ตอนเดียว ตอนที่ครบเดือนครบสัปดาห์ ระหว่างนั้นก็เป็นเวลาแห่งการรอคอยความสุขที่ยังไม่มาถึง และเป็นเวลาแห่งการอยู่กับความทุกข์ที่ต้องฝืนใจทนตลอดเวลา

จากหนังสือ

ทำอย่างไรจะให้งานประสานกับความสุข

สูตรแห่งความสำเร็จ

๑. รักงาน...อยากทำให้มันดีที่สุด
๒. สู้งาน...มีอะไรทำต้องให้สำเร็จ
๓. ใส่ใจงาน...ทำงานอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ
๔. ทำงานด้วยปัญญา...ใช้ปัญญาจัดการ นำสู่จุดหมาย

จากหนังสือ

ธรรมะกับการทำงาน

การทำงาน

การที่เราทำอะไรต่าง ๆ นี้เพื่ออะไร หาเงินหาทองเพื่ออะไร ก็เพื่อจะให้มีความสุข เสร็จแล้วเราได้ความสุขจริงหรือเปล่า ลองสำรวจดูในแต่ละวัน บางคนไม่เคยสำรวจเลยว่า เป้าหมายที่แท้คือความสุขเราได้หรือเปล่า แต่ไปมองแค่ว่าได้เงินหรือเปล่า ไม่ได้ดูต่อไปให้ถึงเป้าว่า ได้เงินมาแล้วเรามีความสุขหรือเปล่า เสร็จแล้วหาเงินตลอดชาติ แต่ไม่พบความสุขแท้สักที ก็ไม่ได้เรื่อง

จากหนังสือ
งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข

สิ่งที่เจอนั้น ถ้าง่ายเราก็ได้ฝึกตัวน้อย แต่ถ้าอะไรยากเราก็ได้ฝึกตัวเองมาก..... เพราะฉะนั้นสูตรของผู้มีจิตสำนึกในการฝึกตน จึงมีว่า

๑. ยิ่งยากยิ่งได้มาก เพราะฉะนั้นจึงขบใจนักเรื่องงานยาก
๒. เปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา

จากหนังสือ
ธรรมะกับการทำงาน

ชีวิตของเราจะเป็นอย่างไร ถ้าด้านหนึ่งก็
กระวนกระวาย รอคอยเงินที่ยังไม่มา พร้อมกับที่
อีกด้านหนึ่ง ก็ต้องทนอยู่กับงานที่ต้องฝืนใจทำ
ตลอดเวลานานแสนนาน ถ้าใครเป็นอย่างที่ว่ามา
นี้ ชีวิตส่วนใหญ่ของเขาจะเป็นชีวิตแห่งความ
ทรมาน เป็นการเดินทางชีวิตที่ผิด

จากหนังสือ

ทำอย่างไรจะให้งานประสานกับความสุข

ส่วนผลได้ที่เกิดจากการทำงานนั้น จะต้อง
สะสมเก็บออมเอามาใช้เป็นทุนในการผลิตและสร้างสม
โภคทรัพย์ต่อไป โดยอยู่อย่างขัดเกลาและมักน้อย
สันโดษแบบชาวบ้าน (worldly asceticism) ไม่เอา
ทรัพย์ไปใช้ในการแสวงหาความสะดวกสบาย

จากหนังสือ

ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย

โดยวิธีการที่เราพัฒนาคนให้มีปัญญาที่จะมีความสุขนี้ ก็จะมีผลขึ้นมาอีกอย่างหนึ่งคือ ทำให้มนุษย์มีชีวิตที่มีประสิทธิภาพด้วย....."งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข"...เวลานี้ สำหรับคนพวกหนึ่ง งานได้ผล คนเป็นทุกข์ ส่วนอีกพวกหนึ่งงานไม่ได้ผล แต่คนเป็นสุข.....ด้วยการพัฒนาที่ถูกต้อง คนมีปัญญาที่แท้ จะได้ทั้งงานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข คือเป็นสุขในการทำงานนั้นด้วย

จากหนังสือ
การสร้างสรรพคุณปัญญา

เป็นอันว่าชีวิตนี้เพื่องาน งานนี้เพื่อธรรม และลึกลงไปอีก ชีวิตนี้ก็เป็นงาน และงานนี้ก็เป็นธรรม และชีวิตก็เป็นธรรมเองด้วย จนกระทั่งในที่สุดชีวิตนี้ก็มาถึงขั้นสุดท้าย คือเป็นชีวิตที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับงาน แต่ก็เป็นอิสระอยู่พ้นเหนือแม้แต่งานก็เป็นอันว่าถึงความจบสิ้นสมบูรณ์ ถ้าถึงขั้นนี้ก็เรียกว่า เป็นประโยชน์สูงสุด

จากหนังสือ
งานเพื่อความสุขและแก่นสารของชีวิต

ทางสายอิสราภาพจริยธรรมแห่งการทำงานมี
 หลักการสำคัญว่า การทำงานหนักหรือความขยัน
 งาน และความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน
 เป็นคุณธรรม และเป็นหลักที่พิสูจน์ความเป็นคนมี
 ศีลธรรม..... ถือว่างานเป็นหลักของชีวิตและความ
 สมฤทธิ์ผลของงานเป็นเป้าหมายของชีวิตนั้น คน
 จะต้องรู้จักบังคับควบคุมตนเองไม่ยอมตามใจกิเลส
แต่ต้องตั้งใจทำงานให้มากที่สุดด้วยความขยัน
 มั่นเพียร ประหยัดอดออม กระหมัดกระหมี่

จากหนังสือ
 ทางสายอิสราภาพของการศึกษาไทย

ยิ่งเจอปัญหา หรือสถานการณ์อะไรที่ยาก
 มาก เราก็ยิ่งได้เรียนรู้มาก ได้ฝึกมาก ได้พัฒนา
 มาก.....

ถ้ามันง่ายก็ได้เรียนรู้หน่อย

ถ้าไม่ต้องทำอะไร ก็ไม่ได้เรียนรู้

จากหนังสือ
 ถึงเวลา มารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่

ความรักแบบที่หนึ่ง....คือการคิดจะเอาจากผู้อื่น ในเมื่อมันมีลักษณะอย่างนี้ มันก็มีข้อเสียที่สำคัญติดมาด้วย คือถ้าหากว่าเขาผู้นั้นไม่อยู่ในภาวะที่จะสนองความปรารถนา ให้เรามีความสุขได้ เราก็จะเบื่อหน่าย แล้วก็อาจจะรังเกียจ จึงเห็นได้ว่าไม่ยั่งยืน อันนี้เป็นข้อบกพร่องที่สำคัญประการแรก.....

ความรักแบบที่สอง เป็นความต้องการที่จะให้ความสุขแก่ผู้อื่น และเป็นการทำให้เกิดความสุขจากการให้.....

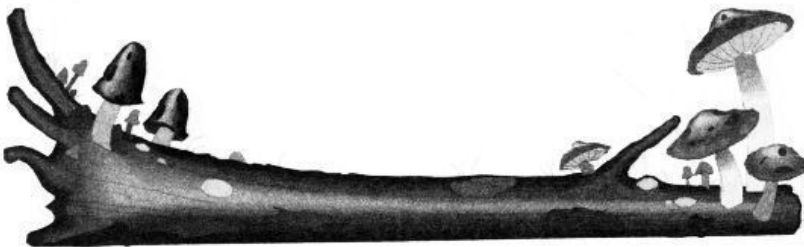
จากหนังสือ

ความรัก จากวาเลนไทน์สู่ความเป็นไทย

ความรัก

เล่ม ๑
ข้อคิดเพื่อชีวิตและสังคม

ชีวิตสมรสนี้ต้องมีความรักให้ครบสองประเภท
ความรักประเภทที่หนึ่ง..... คือความถูกใจ
พอใจ อยากได้เขามาเพื่อให้เราเป็นสุข
ความรักประเภทที่สอง..... คือความรักที่
อยากให้เขาเป็นสุข อยากเห็นเขาเป็นสุข และ
อยากทำให้เขาเป็นสุข ซึ่งเราจะเห็นตัวอย่างจาก
คุณพ่อคุณแม่

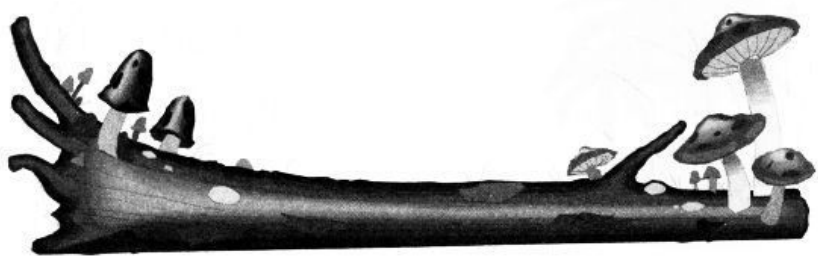
การเข้าสู่ชีวิตสมรสนั้น ในความหมายหนึ่ง
ก็คือ การที่จะฝึกหรือพัฒนาตัวเราให้ก้าวหน้าไปใน
ความรักที่สูงขึ้นด้วย

จากหนังสือ
ชีวิตคู่ที่มีคุณค่า

ชีวิตคู่

เล่ม ๑
ชีวิตคู่ชีวิตและสังคม

การอยู่ครองเรือนของคู่สมรสนั้น เป็นการ
ร่วมกันนำชีวิตทั้งสองผ่านเหตุการณ์ทั้งปวงทั้งที่ดีและ
ร้ายไปด้วยกัน เป็นชีวิตที่ร่วมสุขร่วมทุกข์ทั้งปวง
ในแง่นี้ ท่านจึงถือว่าทั้งสองฝ่ายเป็นเพื่อนหรือเป็น
สหายกัน และเป็นเพื่อนที่ยิ่งกว่าเพื่อนใด ๆ เพราะ
ร่วมรู้เห็นเหตุการณ์ ร่วมรับสุขทุกข์ครบถ้วนพร้อม
กันกว่าเพื่อนอื่น ๆ ดังพุทธภาษิตที่ว่า "ภริยา ปรม
สา" แปลว่า ภรรยาเป็นเพื่อนอย่างยิ่ง หรือ
ภรรยาเป็นยอดสหาย โดยความหมายว่าเป็นคู่
ร่วมสุขร่วมทุกข์ดังอธิบายมา

จากหนังสือ
คู่สร้าง คู่สม

ต้นไม้แห่งชีวิตสมรส

จะต้องให้มี

คุณสมบัติ ๔ อย่างของต้นไม้ที่ดี คือ

๑. มีรากแก้วที่แข็งแรงมั่นคง ซึ่งจะช่วยให้ต้นไม้ยืนต้นอยู่ได้ยืนนานมั่นคง อันได้แก่ **สัจจะ**

๒. มีศักยภาพ ในการเจริญเติบโตงอกงาม สามารถแตกกิ่งก้านสาขา มีดอกมีใบมีผลได้สะพรั่ง ข้อนี้ได้แก่ **ทมะ** คือการพัฒนาตัวเอง

๓. มีความแข็งแรงทนทานต่อดินฟ้า อากาศ ทนต่อพืชต่าง ๆ กาฝากและพวกแมลงต่าง ๆ มาชอนมาไช ตลอดจนบางที่มีลมแรงเป็นมรสุม ต้องยืนต้นผ่านพินัยทุกอย่างไปได้ นี่คือข้อ **ขันติ**

๔. มีน้ำเลี้ยงบริบูรณ์ต้นไม้ก็จะชุ่มฉ่ำสดชื่น ใบเขียวขจี งอกงาม มีดอกสวยงามน่าดู มีผลดกดีขึ้นไป (ข้อนี้ได้แก่ **จาคะ** สละได้ คือให้ความสุขของตัวเองแก่อีกฝ่ายหนึ่งได้ ด้วยจิตใจที่มีความรัก อยากให้เขาเป็นสุข ซึ่งกลายเป็นความมีน้ำใจ)

จากหนังสือ

ครองเรือน-ครองรัก จักเกิดแท้ ด้วยครองธรรม

การมีคู่ครอง เท่ากับว่าเราได้เพื่อนที่มาอยู่ด้วยกัน และมาเป็นทีปรักษาเราเสริมกำลังแก่กัน จึงยิ่งพัฒนาชีวิตได้ดียิ่งขึ้น ในแง่นี้ชีวิตสมรสก็เลยกลายเป็นเวทีปฏิบัติธรรม ตัวเองก็พัฒนาตนมากขึ้น แล้วก็มีกำลังในการที่จะสร้างสรรค์ทำความดีมากขึ้น กับทั้งมีกำลังที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เกื้อกูลแก่โลกมากขึ้นด้วย

จากหนังสือ

ครองเรือน-ครองรัก จักเลิศแท้ ด้วยครองธรรม

การแต่งงานนี้มีใช่เป็นเพียงมามีชีวิตคู่ครอง
เท่านั้น แต่หมายถึงการได้มารวมกำลังกันใน
การทำงานสร้างสรรค์... รวมกำลังกันเพื่อสังคม
ตลอดจนเพื่อนมนุษยชาติที่กว้างออกไป...พร้อมกัน
นั่นก็เป็นโอกาส หรือเป็นเวทีที่จะพัฒนาชีวิตของ
ตัวเองด้วย

จากหนังสือ
ชีวิตคู่ที่มีคุณค่า

การแสดงโลกแก่ลูก ที่พ่อแม่เป็นผู้นำและ
ชี้นำนั้น โดยทั่วไปจะทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึก
ทำที่ ทักษะคติ ต่อโลก ต่อสังคม ต่อเพื่อนมนุษย์
ในทางที่ดี โดยเฉพาะ

มองเพื่อนมนุษย์ด้วยท่าทีอย่างญาติมิตร มิ
มิตร

มองสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะธรรมชาติ ด้วย
ความรู้สึกซาบซึ้ง เห็นความงาม ความสงบ ความ
ประณีตละเอียดอ่อนลึกซึ้ง

มองสิ่งทั้งหลาย และเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วย
ความรู้สึกว่าน่ารู้ น่าศึกษา...

มองความสัมพันธ์ของตนเองกับโลก และ
สังคม ด้วยท่าทีของการที่จะออกไปมีส่วนร่วมใน
การสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา หรือพัฒนาทำให้ดี
ยิ่งขึ้น

จำให้แม่นยำเลยว่า จะต้องสร้างท่าทีความ
รู้สึก หรือทักษะคติ ๔ อย่างนี้แก่ลูกให้ได้

จากหนังสือ

ความสุขของครอบครัว คือต้นตอสุขของสังคม

การเลี้ยงลูก

เล่ม ๑
ศูนย์คิดเพื่อชีวิตและสังคม

พ่อแม่คนไทยนี้ จะต้องเน้นด้านอุเบกขาให้มากขึ้น ว่าทำอย่างไรจะใช้ปัญญาให้มากขึ้น ลดด้านความรู้สึกลง และเติมด้านความรู้เข้าไป แต่ปัญญานี้ยาก มันไม่เหมือนความรู้สึก มันต้องคิดและพิจารณาว่า เออ อะไรที่ลูกของเราควรจะทำให้เป็น ควรจะฝึกรับผิดชอบ คิดแล้วมองเห็น แล้วก็มาดูให้เขาทำ ซึ่งจะเป็นการรักลูกระยะยาว ถ้ารักลูกมากด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา เกินไป จะกลายเป็นว่ารักลูกระยะสั้นมองการณ์ใกล้ สายตาสั้น แล้วจะปิดกั้นการพัฒนาของเด็ก

จากหนังสือ

จากสุขในบ้าน สุขความเกษมศานต์ทั่วสังคม

จงถามเด็กไทยให้หน่อยลงว่า

"อยากได้อะไร?"

แต่จงถามเด็กไทยให้มากขึ้นว่า

"อยากทำอะไร?"

จาก "อยากทำอะไร?" ก็ก้าวต่อไปว่า "อยาก
รู้อะไรจะทำอย่างไร?" และ "จะต้องรู้อะไร?" แล้วพ่อ
แม่ก็คอยหนุน และให้เพื่อสนองความใฝ่รู้ และใฝ่
สร้างสรรค์นี้ โดยช่วยโยงการรู้และการสร้างสรรค์
นั้นไปเชื่อมต่อกับบุคคลให้ได้ต่อไป

จากหนังสือ

การเกิดเป็นทุกข์ เกิดดีเป็นสุข

เล่ม ๑
ขอคิดเพื่อชีวิตและสังคม

การปลูกฝังเด็กของเรา ให้มีค่านิยมแห่ง
ธรรม หรือค่านิยมแห่งความซื่อตรงต่อกฎธรรมชาติ
ให้ประพฤติตามแนวแห่งหลักกรรมนี้ จะต้อง
ถือว่าเป็นภารกิจสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการศึกษา
เพราะว่าที่จริงแล้ว นี่เป็นส่วนเนื้อหาของสาระของการ
ศึกษาทีเดียว

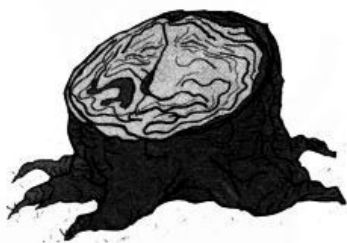
จากหนังสือ

ทำอย่างไรจึงจะให้เชื่อเรื่องกรรม

ตอนนี้เราจะต้องวางแผนแล้วว่า มีอะไรดีในชีวิตที่เราควรจะทำ ที่ยังไม่ได้ทำ จะได้พัฒนาชีวิตของเราให้ถึงในตอนี้ แล้วก็ต้องดีใจเลยว่า ที่นี้ถึงโอกาสนั้นแล้ว เตรียมตัวดีใจเถิด อย่าไปมองเรื่องความหมดสิ้น อย่าไปนึกถึงความสิ้นสุด ว่านี่หมดแล้ว ยศ ตำแหน่ง ฐานะ เกียรติ อย่าไปมองอย่างนั้นเลย

ที่จริงนั้น สาระประโยชน์ที่แท้อยู่ในชีวิตจิตใจของเรา มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาการของคนที่แสดงออกภายนอกที่เราเห็นผิวเผิน ถ้าไปติดอยู่กับสิ่งเหล่านั้น เราจะเสียเวลาคิด เสียสมองเปล่า ๆ

จากหนังสือ
ธรรมะสำหรับผู้สูงอายุ

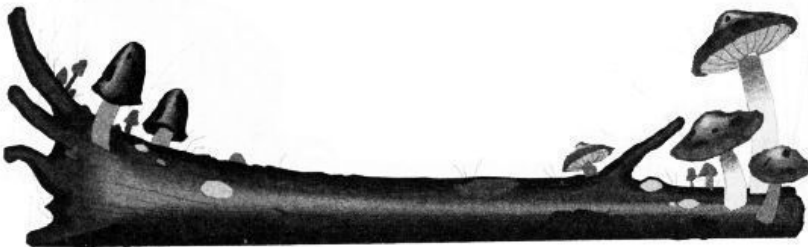

ความแก่

เล่ม ๑

ชุดคเพื่อชีวิตและสังคม

ในเมื่อความยาวหรือความสั้นของชีวิต เป็น
สิ่งที่ไม่มีการกำหนดแน่นอนเช่นนี้ บุคคลจึงควรปฏิบัติ
ระมัดระวังในเรื่องที่เกี่ยวกับความสั้นหรือความยาว
นั้นด้วยความไม่ประมาทตามเหตุปัจจัย แต่ไม่พึง
กลัว มัวแต่วิตกกังวลเหมือนอย่างบุคคลบางคน
ที่กลายเป็นก่อทุกข์เพิ่มขึ้นแก่ตน ยิ่งไปกว่าตัว
ความตายนั้นเสียอีกเข้าไป พึงเอาใจใส่ชวนชวายเป็น
ให้มาก แต่ในฝ่ายการดำเนินชีวิต คือในข้อที่ว่า
จะใช้ชีวิตของตนอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สุข
ที่มุ่งหมายหรือจะสร้างคุณค่าเพิ่มพูนสาระให้เกิดมี
ขึ้นด้วยชีวิตของตนอย่างไร

จากหนังสือ
มรณกถา

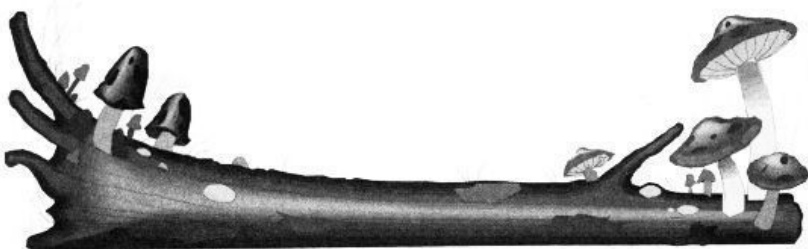

ความตาย

เล่ม ๑

บริษัทเพื่อชีวิตและสังคม

เพียงแค่ว่า คนที่จะตายมีจิตยึดเหนี่ยวอยู่กับบุญกุศลความดี ก็นับว่าดีแล้ว แต่ถ้าเป็นจิตใจที่มีความรู้เท่าทัน จิตใจนั้นก็จะมีแสงสว่าง ไม่เกาะเกี่ยว ไม่มีความยึดติด เป็นจิตใจที่โปร่งโล่ง เป็นอิสระแท้จริง ชั้นนี้แหละถือว่าดีที่สุด

จากหนังสือ

ช่วยให้ตายเร็ว หรือช่วยให้ตายดี

แม้รูปเทียนที่จุดขึ้นมาบูชานี้ก็มีความ
 หมายถึงสองด้าน ในด้านหนึ่งนั้นเป็นเครื่องบูชาคุณ
 แสดงความเคารพกราบไหว้ และรำลึกถึงท่านผู้
 ล่วงลับไปแล้ว แต่อีกด้านหนึ่งก็เป็นคติเตือนใจให้
 นึกถึงหลักอนิจจังนี้ด้วย เหมือนดังเทียนที่จุดอยู่นี้ก็
 จะมองเห็นว่าค่อย ๆ สั่นลงไป ค่อย ๆ น้อยลงไป
 ค่อย ๆ หดไป ชีวิตของคนเรานี้ก็เหมือนกับแสง
 เทียน เทียนที่จุดแล้ว ก็เหมือนชีวิตที่เริ่มต้นขึ้นแล้ว
 ต่อจากนั้นก็ค่อย ๆ น้อยลง ๆ ลดลงไป สั่นลง
 ไปตามลำดับ จนกระทั่งหมดไป

จากหนังสือ
 ความจริงแห่งชีวิต

มนุษย์ปุถุชนทั่วไปนี้ ตามปกติต้องถูกทุกข์
บีบคั้นภัยคุกคาม จึงจะตื่นรนชวนขวย พยายาม
อยู่ดีมีสุขก็ประมาท.....เพราะฉะนั้น มนุษย์ปุถุชน
ทั้งหลายก็เลยตกอยู่ในวงจรแห่งความเจริญ และ
ความเสื่อมเรื่อยไป และด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้า
จึงตรัสหลักธรรมข้อนี้ขมวดท้ายไว้ป้องกันอีกทีหนึ่ง
เป็นการเตือนว่า เมื่อเธอประสบความสำเร็จใน
การสร้างสรรค์ หรือปฏิบัติธรรมมีความสุขความ
สำเร็จแล้ว ระวังจะประมาท แล้วไม่ตั้งใจทำสิ่งที่
ควรทำ ละทิ้งกิจหน้าที่ และไม่เพียรพยายามทำ
สิ่งดีงามให้ยิ่งขึ้นต่อไป อย่างน้อยก็ชอบผัดผ่อน
แล้วก็จะเสื่อม

จากหนังสือ
การศึกษาเพื่อสันติภาพ

พัฒนาตन

เล่ม ๑
ชุดคิดเพื่อชีวิตและสังคม

ถ้าไม่พัฒนาตัวตนก็เป็นไปในทางตรงข้าม
ไม่รู้เข้าใจตัวตนว่าเป็นอนัตตา ก็ยิ่งพัฒนาความ
ยึดมั่นในตัวตน ตัวตนมันก็ขยายพอกพูนออกไป
พองออกไป อยู่ยาวนานเข้าตัวตนของเราก็ยิ่งพอง
ขยายใหญ่ พองขยายใหญ่ก็ยิ่งทุกข์มากเพราะ
ตัวตนแค่นี้ มันรับกระทบแค่นี้ มันก็ทุกข์แค่นี้
พอนานๆ เข้ามันขยายออกไป ขยายออกไปอยู่กับ
สิ่งนั้นสิ่งนี้ คือถ้าเราอยู่ในโลกไม่เป็น ก็ติดโลก
ก็ยึดทุกอย่างในโลก เช่น ของที่เรามีเรายึดทุกอย่าง
พอเรายึดอะไร ตัวตนของเราก็ขยายไปอยู่กับมัน
สิ่งนั้นก็ผนวกเข้าเป็นตัวตนของเรา

จากหนังสือ
พัฒนาตน

พระพุทธศาสนา ก็ยอมรับธรรมชาติ
ของมนุษย์ปุถุชนเป็นอันดับที่หนึ่งก่อน แต่ก็ไม่หยุด
อยู่แค่นั้น คือก็มีการพิจารณาต่อไปว่า ในกรณีที่
ธรรมชาติของปุถุชนนั้นมีข้อบกพร่องหรือมีโทษ ก็
จะสอนถึงการปรับปรุงแก้ไข หรือการทำให้ดียิ่งขึ้น
เรียกว่าการศึกษาหรือการพัฒนาชีวิต

จากหนังสือ
ความรัก จากวาเลนไทน์สู่ความเป็นไทย

คติของสัตว์ชนิดอื่นว่า เกิดมาด้วยสัญชาต
ญาณใด ก็ตายไปด้วยสัญชาตญาณนั้น... คติของ
มนุษย์ว่า ฝึกอย่างไรได้อย่างนั้น...

ชีวิตที่ดี คือชีวิตแห่งการเรียนรู้ (ศึกษา) และ
มนุษย์ยิ่งเรียนรู้ก็ยิ่งมีชีวิตที่ดี (จริยะ/มรรค)

จากหนังสือ
ถึงเวลา มารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่

งบุคคลชีวิตเป็นอย่างไรก็ดูที่ธรรม ๕ อย่างนี้
คือ ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ ปัญญา ว่า ได้เพิ่มไหม
หรือว่า ลดลงไป ได้มากหรือเสียมาก กำไรหรือ
ขาดทุน...

องค์รวมของการดำเนินชีวิต ถ้าทำได้หมด
ทั้ง ๔ ด้านนี้แล้วเรียกว่าดำเนินชีวิตเป็น เป็นชีวิต
ที่เจริญงอกงามอย่างแน่นอน

ด้านที่ ๑ ก็คือ แก้ปัญหาเป็น

ด้านที่ ๒ คิดเป็น พูดเป็น ทำเป็น

ด้านที่ ๓ รั้บรู้ประสพการณ์เป็น ดูเป็น ฟัง
เป็น ใช้ตา หู จมูก ลิ้น กาย เป็น

ด้านที่ ๔ กิน ใช้ บริโภค เสพ คบหาเป็น

จากหนังสือ
พรตลลคปี ชีวิตดีตลอดไป

เราอยู่ในโลกนี้ก็ต้องรู้หลักคุณลักษณะ ที่เรา
 ต้องรู้หลักคุณลักษณะเพราะอะไร ? เพราะว่าสิ่ง
 ทั้งหลายที่อยู่ในโลกนี้ มีความสัมพันธ์อิงอาศัยกัน
 ทั้งนั้น มันไม่ได้อยู่ลำพังตัวของมันเองเท่านั้น และ
 ตัวมันเองก็เกิดขึ้นจากส่วนประกอบมากมาย ซึ่ง
 ส่วนประกอบเหล่านั้น จะต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
 ทำอย่างไรจะให้ความสัมพันธ์ที่พอเหมาะพอดี ซึ่ง
 ความพอเหมาะพอดีนี้อำรักษาไว้ได้ มันก็จะทำให้
 ทุกอย่างดำเนินไปได้ด้วยดี

จากหนังสือ

คุณลักษณะ สาธารณะคุณลักษณะ และความสมบูรณ์

เล่ม ๑

ขอคิดเพื่อชีวิตและสังคม

แง่ของปัญญา เมื่อปฏิบัติตามหลักทั้ง ๔ ประการ เริ่มแต่การคบหาคนดีมีความรู้ ฟังคำแนะนำสั่งสอนจากท่าน นำมาพิจารณาไตร่ตรอง เลือกเฟ้นมาใช้ให้ถูกหลักถูกความมุ่งหมาย ก็จะมีบรรลุประโยชน์สุข เป็นประโยชน์สุขทั้งส่วนตนเอง แล้วถ้านำไปใช้ในกิจการของส่วนรวม ก็จะเกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรมนั้นกว้างขวางยิ่งขึ้นไป ก็ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมที่ตนปฏิบัติไปด้วย เพราะว่าเมื่อนำมาปฏิบัติได้ถูกต้องแล้ว ก็เกิดความรู้ความเข้าใจว่า มรรคข้อนี้ปฏิบัติอย่างนี้แล้ว จะเกิดผลอย่างนี้ ๆ ปัญญาก็เจริญเพิ่มพูนขึ้นไป โดยลำดับ

จากหนังสือ
พัฒนาปัญญา

คนที่มีชีวิตทวนกระแสอย่างถูกต้อง จะต้อง
มีแนวทางและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน และเราจะ
มุ่งไปในแนวทางนั้นอย่างสอดคล้องกับความเข้าใจ
ความจริง และความปรารถนาที่แท้จริงของชีวิต
จิตใจ จนกระทั่งว่าที่ทวนกระแสนั้นกลายเป็นเพียง
อาการที่เขาว่ากัน แต่ในใจที่แท้จริงชีวิตของเรา
ไม่ได้ทวนเลย เพราะมันเป็นความสะดวกสบาย
สำหรับเรา เป็นความดีงาม เป็นความสุข เป็นการ
กระทำที่เราทำได้เป็นอัตโนมัติของเราเอง

จากหนังสือ
ข้อคิดชีวิตทวนกระแส

พร คืออะไร ทำอย่างไรจึงจะได้พรที่แท้จริง
ถ้าอธิษฐานเป็นจะเอา พร ๔ หรือ พร ๕ ก็ได้....

อายุ พลังสืบต่อชีวิต คืออิทธิบาท ๔

วรรณะ ความงาม คือศีล

สุขะ คือสภาพจิตใจที่ดีงามตั้งแต่ปราโมทย์
จนถึงฌาน ๔

โภคะ ทรัพย์สมบัติ คือพรหมวิหาร ๔

พละ กำลัง คือความเป็นอิสระ ที่ทางพระ
เรียกว่าวิมุตติ

จากหนังสือ
พรที่สัมฤทธิ์แก่ผู้ดำเนินชีวิตที่ดี

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งเมตตา
การุณย์ พระพุทธเจ้ามีพระคุณข้อใหญ่ประการ
หนึ่งคือ พระมหากรุณา ชาวพุทธทุกคนได้รับการ
สั่งสอนให้มีเมตตาการุณา ให้ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
ด้วยกายวาจา และมีน้ำใจปรารถนาดี แม้แต่เมื่อ
ไม่ได้ทำอะไรอื่น ก็ให้แม่เมตตาแก่เพื่อนมนุษย์
ตลอดจนสัตว์ทั้งปวง ขอให้อยู่เป็นสุขปราศจาก
เวรภัยกันโดยทั่วหน้า

อย่างไรก็ตาม เมตตา มีคู่ปรับสำคัญ
อย่างหนึ่งคือความโกรธ ความโกรธเป็นศัตรูที่คอย
ขัดขวางไม่ให้เมตตาเกิดขึ้น

จากหนังสือ
ทำอย่างไรจะหายโกรธ

คนฉลาดทำเคราะห์ให้เป็นโอกาส แต่คน
ประมาททำโอกาสให้เป็นเคราะห์

เมื่อเจอปัญหาเคราะห์กรรมเจอก็อย่าอันตราย
แล้วให้เข้มแข็ง แล้วใช้มันให้เป็นประโยชน์ในการ
ฝึกปรือตัวเองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

จากหนังสือ

ถ้าอยากพ้นวิฤต ต้องเลิกติดไสยศาสตร์

หลักการของสันโดษคือ เพื่อจะออมหรือ
สงวนเวลา แรงงาน และความคิดไว้ แล้วเอามา
ใช้ในการ "ทำ"...มหาบุรุษทั้งหลายเป็นคนสันโดษ
ในสิ่งเสพ (หรือวัตถุบริโภค) และไม่สันโดษใน
กุศลธรรม (คือ ในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม)...

ให้สิ่งเสพเป็นเพียงสิ่งเสริมความสุข แต่
อย่าให้มันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสุขของเรา... "

จากหนังสือ

ธรรมะกับการทำงาน

วิธีการต่าง ๆ สำหรับระงับความโกรธ.....
ท่านสอนไว้เป็นชั้น ๆ ดังนี้

๑. นึกถึงผลเสียของความเป็นคนมักโกรธ
๒. พิจารณาโทษของความโกรธ
๓. นึกถึงความดีของคนที่เราโกรธ
๔. พิจารณาว่าความโกรธ คือการสร้างทุกข์ให้ตัวเอง และเป็นการลงโทษตัวเองให้สมใจศัตรู
๕. พิจารณาความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน
๖. พิจารณาพระจริยวัตรในปางก่อน ของพระพุทธเจ้า
๗. พิจารณาความเคยเกี่ยวข้องกันในสังสารวัฏ
๘. พิจารณาอานิสงส์ของเมตตา
๙. พิจารณาโดยวิธีแยกธาตุ
๑๐. ปฏิบัติทาน คือ การให้หรือแบ่งปันสิ่งของ

.....วิธีทั้ง ๑๐ ที่ว่ามาเป็นชั้น ๆ นี้ ความจริงมิใช่จำเป็นต้องทำไปตามลำดับเรียงรายชื่ออย่างนี้วิธีใดเหมาะสมได้ผลสำหรับตน ก็พึงใช้วิธีนั้น

คนเรานั้น แม้จะเป็นคนที่มีความคิดดี ๆ มี
 คุณธรรม มีความรู้ แต่ถ้าไม่มีทรัพย์ ไม่มีเงิน
 ทอง ไม่มียศ ไม่มีบริวาร ไม่มีอำนาจ ความคิด
 ที่ดี ๆ และความดีของเขานั้นก็ก่อประโยชน์ได้น้อย
 เพราะจะทำอะไรก็ทำได้จำกัดเพียงนิดหน่อย แต่
 ถ้าคนดี หรือคนมีสติปัญญาดีนั้นเป็นคนมีทรัพย์
 สิ้นเงินทอง มีอุปกรณ์เครื่องช่วยเหลือน้อยต่าง ๆ มี
 อำนาจ มีบริวาร ความคิดดี ๆ สติปัญญาความ
 สามารถนั้น ก็เกิดผลงอกเงยขยายกว้างขวางเป็น
 ประโยชน์แก่ไพศาล อันนี้คือคติที่จะต้องเลือกว่า
 เราจะใช้ทรัพย์เป็นอุปกรณ์ของกิเลส หรือจะใช้
 ทรัพย์เป็นอุปกรณ์ของธรรมะ

จากหนังสือ

รำวยิ่งใหญ่ เลื่อนลอยหรือเพื่ออะไร

คนที่อยู่ในสภาพแวดล้อม ที่ไม่เอื้ออำนวย
 นัก ที่ต้องใช้แรงกำลังบ้างซึ่งเป็นสภาพปกติสำหรับ
 เขา...เมื่อเขาทำอะไรเสร็จไปนิดหน่อย หรือ เขาได้
 อะไรมา ช่วยอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นนิดหน่อย
 เขาก็จะสุขทันที และจะสุขมาก...พอเจอเรื่องอื่นที่
 ต้องทำ...มันก็ไม่เห็นจะต้องทุกข์ เพราะฉะนั้นจะ
 เกิดภาวะที่เรียกว่า ทุกข์ได้ยาก ซึ่งตรงข้ามกับ
 เด็กสมัยนี้ที่ทุกข์ได้ง่าย แต่สุขได้ยาก

จากหนังสือ
 ถึงเวลา มารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่

ถ้าไซ้คมา ...

ฉันจะมอบมันให้เป็นของขวัญแก่มวลประชา

ถ้าเคราะห์ี่มา...

มันคือของขวัญที่ส่งมาช่วยตัวฉันให้ยิ่งพัฒนา

จากหนังสือ
 ชีวิตที่สมบูรณ์

พอพูดถึงคำว่า "วิกฤต" เราก็มีความรู้สึกไม่ดี คือเป็นเรื่องของความทุกข์ เป็นเรื่องของปัญหา แต่ท่ามกลางภาวะวิกฤตนี้ ความจริงมีข้อดีหลายอย่าง และข้อดีบางอย่างก็มากจนกระทั่งเราแทบจะพูดได้ว่า ภาวะวิกฤตนี้แหละที่จริงเป็นโชคดี

เป็นโชคดีของประเทศไทย ที่ได้มาประสบภาวะวิกฤตนี้ ถ้าพูดแบบเล่นๆ ก็อาจจะบอกว่า พวกเรานี้โชคดีที่ได้เจอภาวะพลิกผัน แบบที่คนผู้เกิดในยุคอื่นไม่มีโอกาสจะได้เจอ

จากหนังสือ
เจอวิกฤตจะเลือกวิธีเดินหรือเอาวิบัติ

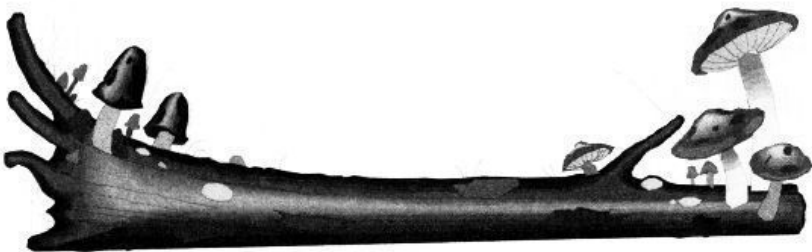

สังคัม

เล่ม ๑

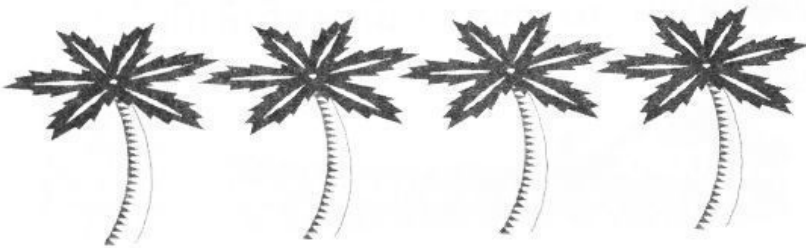
จัดพิมพ์โดยคณะสังคัม

ความอยากนั้นมีสองอย่าง ในที่นี้หมายถึง ความอยากที่ดีที่ถูกต้องเป็นกุศล คือ **ฉันทะ** อันได้แก่ความใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ พุดสั้น ๆ ว่า ใฝ่ธรรม คือ ต้องการความจริง ต้องการความ ถูกต้องความดีงาม เรียกเต็มว่า ธรรมฉันทะ . . .

จะต้องมีอะไรอย่างหนึ่งที่เหนืออัตรา ของ แต่ละคน ที่เป็นจุดรวมอันหนึ่งที่ทุกคนยึดถือสูงสุด เป็นอันเดียวกัน เมื่อนึกถึงสิ่งนี้แล้วทุกคนจะยอม ตัว จะหยุดการถือความสำคัญของตน และหันมา ทำเพื่อสิ่งนี้ได้ ถ้าสังคมมีสิ่งนี้ก็พัฒนาได้ ใน พระพุทธศาสนานั้นท่านให้ถือธรรมเป็นใหญ่ จึงให้ ใช้หลักธรรมาธิปไตย

จากหนังสือ
การสร้างสรรค์ปัญญา

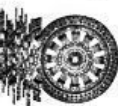

ค่านิยมเซพบริโภาค หมายถึงการเห็นแก่
ความง่าย สะดวกสบาย เป็นนักเซพบริโภาค เอาแต่
สนุกสนาน รวมไปถึงค่านิยมที่ชอบโก้เก๋

เมื่อคนไทยไม่ใช่นักผลิต สังคมไทยก็ไม่
เข้มแข็ง โดยเฉพาะเมื่อมองอย่างเปรียบเทียบ
กันในระบบแข่งขัน ขณะที่สังคมไทยเป็นสังคมที่
บริโภาคเทคโนโลยี ไม่ใช่สังคมที่ผลิตเทคโนโลยี
สังคมไทยก็ยอมเสียเปรียบเพราะเป็นผู้รับ เป็น
ผู้ตาม และเป็นเหยื่อของสังคมที่เป็นผู้ผลิต เป็น
ฝ่ายถูกกระทำ

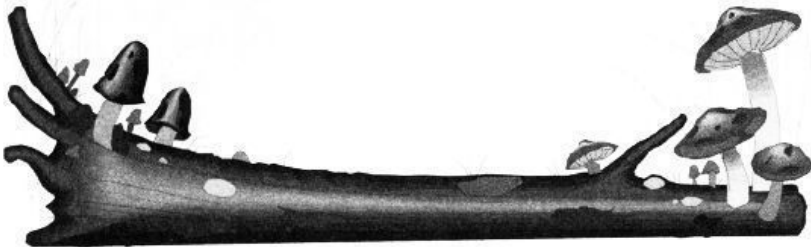
จากหนังสือ

ธรรมกับไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน

เศรขรฐกัจ

เลม ๑
ขัฒคเพ็ช็พคและสงคณ

ทาส ไม่ถูกกระบวนความคิดแบบนั้นครอบงำ
กำหนดเอาเต็มที่โดยสิ้นเชิง

จากหนังสือ
ความคิด แหล่งสำคัญของการศึกษา

คำสอนของพระพุทธเจ้า ที่แนะนำให้ทำกิจ
ด้วยความไม่ประมาทนั้น แบ่งตามประเภทของกิจ
ได้ ๒ อย่าง คือ

๑. เกี่ยวกับกิจด้านใน... ให้เร่งพัฒนาจิตใจ
ของตน... ทำใจของตนให้หลุดพ้นเป็นอิสระได้มากขึ้น
ไปโดยลำดับ...

๒. เกี่ยวกับกิจด้านนอก... ให้เร่งพัฒนาชีวิต
ด้านนอก เกี่ยวกับความเป็นอยู่ประจำวัน การดำรง
ตนในโลก... การสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและการบำเพ็ญ
กิจเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

จากหนังสือ
พุทธธรรม

ในยุคก่อนนั้น เรากำลังมุ่งไปในการพัฒนา ประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ให้พ้นจาก สภาพด้อยพัฒนา หรือแม้ภายหลังเราจะเป็น ประเทศที่กำลังพัฒนา เราก็จะทำให้กลายเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้ว เรามุ่งมั่นดำเนินงานต่าง ๆ ที่ เรียกว่าการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม กระบวนการพัฒนาในสมัย ก่อนนั้น ได้มุ่งไปในทางด้านวัตถุมาก

เมื่อเราดำเนินงานกันมาระยะหนึ่ง ซึ่งเป็น กาลเวลาที่ผ่านไปมากพอสมควรแล้ว ประเทศ ชาติสังคมก็ควรจะพัฒนาไปได้ไกลพอสมควร การ ที่พัฒนานั้นก็หมายความว่าปัญหาต่าง ๆ ก็ควรจะ ลดลง แต่ตามสภาพที่มองเห็นเรารู้สึกว่าไม่ค่อยจะ สมหวัง เพราะปรากฏว่า ประเทศของเราก็ยังมี ปัญหามากมาย สังคมนี้อย่างไม่พ้นจากข้อบกพร่อง ที่ประสบอยู่ตั้งแต่ดั้งเดิม แล้วก็ยังมีปัญหาใหม่ ๆ เข้ามาอีกมากมายเหลือเกิน ทำให้ต้องมาคิด ทบทวนกันว่า นี่มันอะไรกัน

เล่ม ๑

ข้อคิดเพื่อชีวิตและสังคม

เศรษฐศาสตร์แนวพุทธมีลักษณะที่สำคัญ คือ

๑. เป็นเศรษฐศาสตร์สายกลาง... มุ่งที่ความพอดีหรือความสมดุล... ความพอใจที่มีความพอดีก็คือ การได้สนองความต้องการคุณภาพชีวิต... ไม่เบียดเบียนตนไม่เบียดเบียนผู้อื่น...

๒. เป็นกิจกรรมที่เป็นฐาน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือพัฒนาศักยภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

จากหนังสือ

ทางออกจากระบบเศรษฐกิจที่ครอบงำสังคมไทย

การบริโภคในทางเศรษฐศาสตร์ ก็หมายถึง การใช้สินค้าและบริการบำบัดความต้องการ ซึ่งทำให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด แต่ในแบบพุทธการบริโภค คือ การใช้สินค้าและบริการบำบัดความต้องการ ซึ่งทำให้ได้รับความพึงพอใจโดยมีคุณภาพชีวิตเกิดขึ้น

จากหนังสือ

เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

พระพุทธศาสนาสอน ความไม่ประมาทที่แท้ ด้วยสติปัญญาซึ่งเกิดจากการพัฒนาคน นอกจากใช้สติสำรวจและใช้ปัญญาวิเคราะห์วิจัยเพื่อทำการให้ตรงกับเหตุปัจจัยแล้ว พระพุทธศาสนาก็ใช้ภาวะบีบเร่งด้วย แต่ไม่ใช่เป็นภาวะบีบเร่งทางจิต ท่านให้ใช้ภาวะบีบเร่งทางปัญญา คือการมองเป็นและรู้เข้าใจความจริงแห่งความเปลี่ยนแปลง ความเป็นอนิจจัง ภาวะเกิดดับ และความไม่คงอยู่ยั่งยืนของชีวิตและสิ่งทั้งหลาย โยงมาสู่การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ภาวะบีบเร่งทางปัญญานี้ไม่ทำให้เกิดความเครียดกังวล ความขุ่นมัวเศร้าหมองใจ หรือความเป็นทุกข์ แต่เป็นความปลอดโปร่งใจสว่างด้วยปัญญา คำสอนเช่นนี้มีมาก เช่น

"คนเรานี้มีอายุอยู่ได้ไม่นาน จะต้องไปภพหน้า ควรทำความดี ควรดำเนินชีวิตที่ประเสริฐ คนที่เกิดมาแล้วจะไม่ตายเป็นไม่มี คนที่มีชีวิตยืนยาวก็อยู่ได้แค่ ๑๐๐ ปี จะกินไปบ้างก็เพียงเล็กน้อย... พึงดำเนินชีวิตดังมีไฟไหม้อยู่บนศีรษะ"

จากหนังสือ

จิตวิทยาเพื่อการพัฒนาคน ตามแนวธรรมชาติ

ถ้าหากว่า มนุษย์สามารถมีความรักคนอื่น
ได้กว้างขวางขึ้น ไม่รักเฉพาะลูกของตัวเอง แต่
ขยายออกไป รักพี่รักน้อง รักเพื่อนร่วมชาติ รัก
เพื่อนมนุษย์แล้ว เขาก็อาจจะเสียสละสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
ไปโดยไม่ได้อะไรตอบแทนมา แต่กลับมีความพึง
พอใจมากขึ้น ไม่ใช่ที่ไม่ได้รับความพึงพอใจหรือ
พอใจเท่ากัน แต่พึงพอใจมากขึ้นด้วยซ้ำไปอันนี้ก็
เป็นเรื่องของคุณค่าที่เข้ามาแสดงผลในทางเศรษฐ
ศาสตร์เหมือนกัน

จากหนังสือ
เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจนั้น เป็นกิจกรรมที่
 ครอบเวลาส่วนใหญ่ในชีวิตมนุษย์ เวลาส่วนใหญ่
 ในชีวิตของมนุษย์นั้นใช้ไปในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
 ถ้าจะให้เศรษฐศาสตร์มีคุณค่าอย่างแท้จริง ในการ
 แก้ไขปัญหาของมนุษย์ ก็จะต้องให้กิจกรรมทาง
 เศรษฐกิจทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการผลิตก็ดี การ
 ทำงานก็ดี การบริโภคก็ดี การแจกจ่ายก็ดี เป็น
 กิจกรรมในการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต และ
 พัฒนาศักยภาพเพื่อชีวิตที่ดีงาม เราสามารถทำให้
 กิจกรรมในทางเศรษฐกิจทุกอย่าง เป็นกิจกรรมใน
 การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตลอดเวลา และนี่เป็น
 ทางหนึ่งที่จะทำให้เศรษฐศาสตร์มีคุณค่าที่แท้

จากหนังสือ
 เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ

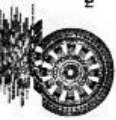
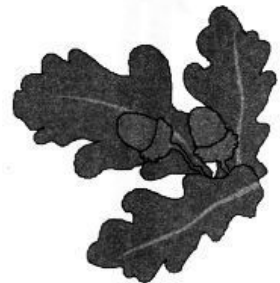

ขณะนี้ ถึงเวลาที่เราต้องการความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้ว การเปลี่ยนแปลงนี้ จะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงถึงขั้นรากฐาน ถึงขั้นความคิดจิตใจ ถึงขั้นค่านิยม ถึงขั้นภูมิปัญญา...

เรื่องการแก้ไขปัญหา การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตะวันตก ด้วยมานะที่เต็มไปดด้วยโมหะนี้ เราควรละเลิกเสีย แล้วขยับขึ้นมาสู่สภาพที่ประณีตยิ่งขึ้น คือ การมีมานะที่ประกอบด้วยปัญญา โดยสร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้ขึ้นมา และตั้งใจตระหนักแน่วว่า จะแก้ไขสภาพจิตที่ฝังรากลึกในประเทศไทยมาเป็นร้อยปี คือสภาพจิตของความเป็นผู้ตามและเป็นผู้รับให้หมดหรือบรรเทาเบาบางเสียที

จากหนังสือ

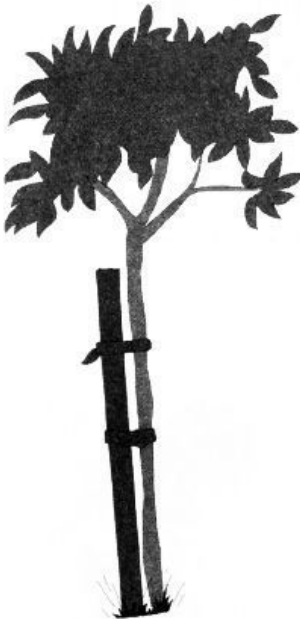
สถานการณ์พุทธศาสนา พลิกทวยนะเป็นพัฒนา

เพียงแค่ว่า ถ้าคนไทยรู้จักสันโดษในการเสพ
บริโภค และไม่สันโดษในการสร้างสรรค์สิ่งดีงาม
สังคมไทยก็พร้อมจะเดินหน้า ธรรมข้ออื่นก็เรียง
หน้ากันเข้ามารับใช้ จะไม่ต้องเป็นเหยื่อใคร และ
ไม่นานเกินรอก็จะขึ้นเหนือไปนำเขา

พร้อมกันนั้น ด้วยการพัฒนาคนที่ถึงขั้น ให้
สามารถนำการเปลี่ยนแปลงแก่สังคม ก็จะได้แก้
ปัญหาของโลกได้ และนำมาซึ่งความสำเร็จที่แท้
จริงของมนุษย์ คือ ชีวิตที่ดีงาม โลกที่ปรนรมย์ และ
สังคมที่มีสันติสุข

จากหนังสือ
จะอยู่อย่างเป็นเหยื่อ หรือจะขึ้นเหนือไปนำเขา

สิทธิมนุษยชนมีขึ้นมา เพื่อเป็นหลักประกัน
พื้นฐานให้มนุษย์เข้าถึงชีวิตที่ดีงาม และสังคมที่มี
สันติสุขแล้ว เราจะไม่หยุดอยู่แค่เรื่องของกรรมมี
สิทธิ ใช้สิทธิ พิชัยสิทธิ รักษาสิทธิ แต่เราจะใช้
สิทธินี้เป็นหลักประกันพื้นฐาน และเป็นฐานที่จะ
ก้าวไปสู่สังคมที่ดีงามกว่านั้น ซึ่งอาจจะพูดว่า เรา
จะก้าวขึ้นไปสู่สังคมแห่งการเอื้ออาทรต่อกัน สังคม
อย่างนี้จึงจะอยู่ได้ โดยมีสันติสุขที่แท้จริง

จากหนังสือ

สิทธิมนุษยชน สร้างสันติสุขหรือสลายสังคม

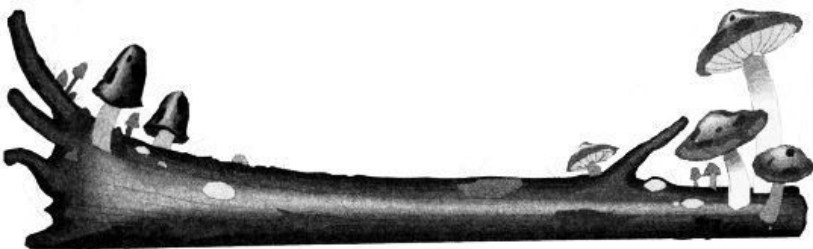

การปกครอง

เล่ม ๑

ชุดคิดเพื่อชีวิตและสังคม

เสรีภาพแท้จริง ตามความมุ่งหมายของ
ประชาธิปไตย... เป็นการเปิดโอกาสให้แต่ละคน
เอาความรู้ความสามารถสติปัญญาออกมาช่วยกัน
สร้างสรรค์สังคม ซึ่งจะเห็นว่าเป็นเสรีภาพเชิงให้
เป็นการร่วมกันสร้างสรรค์ และนำไปสู่สันติภาพ

จากหนังสือ

การศึกษาทางเลือก : สุวิวัฒน์หรือวิบัติในโลกไร้พรมแดน

"เสียงมากตัดสินความต้องการได้
แต่ตัดสินความจริงไม่ได้"

จากหนังสือ

ปัญหาพื้นฐานของสังคมไทย คือ ทำอย่างไรจะให้ประชาชนต้องการประชาธิปไตย

เสรีภาพก็คือการที่ฉันจะเอาอะไร ฉันต้อง
ได้ หรือว่าฉันจะต้องได้ตามต้องการ แล้วก็ไป
จำกัดด้วยขอบเขตที่ว่า เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิของ
ผู้อื่น หรือไม่ผิดกฎหมาย... สิ่งที่เป็นเป้าหมายก็คือ
สิ่งที่ฉันต้องการ โดยเฉพาะผลประโยชน์... เกิด
ความโน้มเอียงไปในทาง ที่จะต้องแก่งแย่งแบ่งแยก
กัน เสรีภาพภายใต้ระบบทุนนิยม จึงเป็นเสรีภาพ
เชิงแก่งแย่งและแบ่งแยก

จากหนังสือ
การศึกษาทางเลือก : สุวิวัฒน์หรือวิบัติในโลกไร้พรมแดน

ในระบบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าเสียงประชาชนเป็นใหญ่ และเสียงประชาชนนั้นเป็นเสียงสวรรค์ ถ้าเราไม่ต้องการให้เสียงสวรรค์กลายเป็นเสียงนรก ก็ต้องพัฒนาประชาธิปไตยให้ดี โดยพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพ ด้วยการพัฒนาปัญญา ให้สามารถเลือกตัดสินใจด้วยการใช้ปัญญาอย่างยั้งยวด ให้เป็นปัญญาที่บริสุทธิ์ อิศระ ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจครอบงำของโลกะ โทสะ และโมหะ ไม่เลือกตัดสินใจหรือทำการใด เพราะเห็นแก่จะได้ผลประโยชน์ส่วนตัว โดยมุ่งหาอำนาจ ความยิ่งใหญ่ หรือความเคียดแค้นชิงชังมุ่งทำลายใคร หรือโดยไร้ความรู้ ความคิด ไม่มีวิจารณญาณ

จากหนังสือ
การสร้างสรรคประชาธิปไตย

ไม่ว่าคนจะว่าอย่างไร ความจริงก็เป็นอยู่
 อย่างนั้น เสียงส่วนใหญ่นั้นก็ตัดสินใจเฉพาะว่า
 จะเอาอย่างไร คือ บอกความต้องการของคน
 ที่ว่า สังคมประชาธิปไตยให้ใช้เสียงส่วนใหญ่ตัดสิน
 ก็คือ บอกความต้องการของประชาชนว่า จะเอา
 อย่างไร

แต่ความต้องการของประชาชนที่ว่า จะเอา
 อย่งไรนั้น จะเกิดประโยชน์ดีงามแท้จริง ก็ต่อ
 เมื่อประชาชนมีความรู้ ว่า อะไรจริง อะไรถูกต้อง
 อะไรดีงาม อะไรเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์แล้ว
 เลือกตัดสินใจเอาสิ่งที่ถูกต้องดีงามเป็นประโยชน์

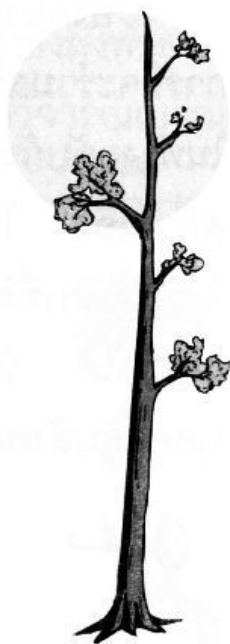
จากหนังสือ
 จริยธรรมนักการเมือง

อุดมคติอย่างหนึ่งของประชาธิปไตยก็คือ การช่วยประสานประโยชน์ระหว่างบุคคล กับสังคม ...เราพยายามจัดสรรสังคมให้เป็นสภาพ ที่เอื้อโอกาสอย่างดีที่สุดแก่บุคคล เพื่อให้เขา สามารถพัฒนาศักยภาพของเขาได้อย่างสมบูรณ์เต็ม ที่พร้อมกันนั้น นอกจากเขาสามารถพัฒนาศักยภาพ ของชีวิตได้อย่างดีที่สุดแล้ว เขาก็จะได้ประโยชน์ มากที่สุดจากสังคมของเขาด้วย

จากหนังสือ

กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย

อีกแง่หนึ่งคือประชาธิปไตยเป็นการปกครอง
ที่ช่วยประสานประโยชน์ระหว่างบุคคล และ
สังคม... ระบบสังคมต่าง ๆ มักมีปัญหาในเรื่องที่ว่า
ถ้าให้บุคคลได้ สังคมก็ต้องเสีย ถ้าให้สังคมได้
บุคคลก็ต้องยอมสละ...

จากหนังสือ
กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย

ยิ่งคนพัฒนาดีเท่าไร เขาก็ยังมีศักยภาพใน
การที่จะร่วมสร้างสรรค์สังคมได้ดีขึ้นเท่านั้น และ
ในทางกลับกัน พอสังคมดี สังคมนั้นก็เป็น
สภาพเอื้อ ให้คนแต่ละคนมีโอกาสพัฒนาตนได้ดี
จึงเป็นวงจรที่ดี แต่ทำอย่างไรจะให้วงจรอย่างนี้
เกิดขึ้นได้ นี่คือการประสานประโยชน์ ระหว่าง
บุคคลกับสังคม

จากหนังสือ
กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย

สิ่งที่นักกฎหมาย โดยเฉพาะผู้บัญญัติจะต้องมี ก็คือการเข้าถึงธรรมทั้งในแง่

๑. การเข้าถึงธรรมด้วยปัญญา คือ ...

๑) ความรู้ในกฎแห่งความเป็นเหตุเป็นผลของสิ่งทั้งหลาย ความเป็นไปตามเหตุปัจจัย หลักการแห่งความถูกต้องดีงาม... สภาพปัญหาของสังคม เหตุปัจจัยแห่งความเป็นไปในสังคม กลไกความเป็นไปนั้น ตลอดจนการหยั่งรู้ยังเห็นว่าการที่วางกฎข้อนี้แล้วจะเกิดผลอะไรขึ้นมาในสังคม เป็นต้น และ

๒) ความเข้าใจ ในธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์นี้เป็นสัตว์ที่ต้องฝึกฝนพัฒนา

๒. การเข้าถึงธรรมด้วยจิตใจ คือ มีเจตนาบริสุทธิ์ รักความเป็นธรรม มีความมุ่งมั่น ใฝ่ปรารถนาต่อจุดมุ่งหมายที่จะสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมให้ดีงาม ด้วยการดำรงธรรมไว้ในสังคม คือความใฝ่ปรารถนาที่จะดำรงธรรมและสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม

ถ้าแยกโดยจุดเน้น กฎหมายก็มี ๒ แบบ คือ

๑. แบบสร้างคนดี

๒. แบบกำจัดความชั่ว

ถ้าใช้ระบบอำนาจก็แน่นอนว่าจะเอียงไปในแบบกำจัด แต่ถ้าใช้ระบบที่มองสังคมมนุษย์เป็นสังคมที่คืบหน้าไปสู่ความดีงาม เราก็ออกกฎหมายมาสร้างสภาพเอื้อให้ชีวิตพัฒนา ก็เป็นกฎหมายที่พยายามสร้างคนให้เป็นคนดี และสร้างคนให้เป็นคนดีให้มากจนกระทั่งเราแทบไม่ต้องลงโทษคนหรือลงโทษคนให้น้อยที่สุด

จากหนังสือ
นิติศาสตร์แนวพุทธ

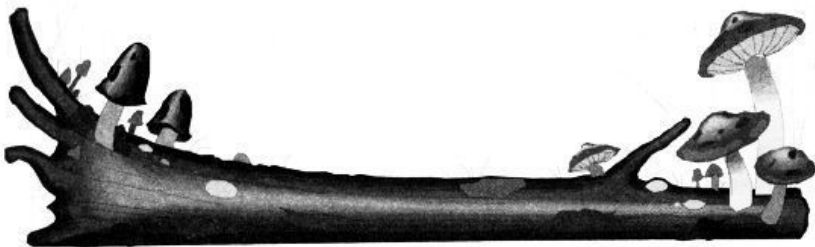

อารยธรรมตะวันตก มาจากรากฐานทาง
ความคิด ที่มองมนุษย์แยกต่างหากจากธรรมชาติ
แล้วไม่ใช่มองมนุษย์ แยกต่างหากจากธรรมชาติ
เท่านั้น ยังมองในลักษณะที่มนุษย์จะต้องเข้าไป
ครอบครอง เป็นนายเหนือธรรมชาติ เป็นผู้พิชิต
ธรรมชาติ ซึ่งก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะได้ไปจัดสรร
ธรรมชาติ จัดการปั้นแต่งมาเป็นสิ่งบริโภคนเพื่อ
รับใช้สนองความต้องการของมนุษย์

จากหนังสือ
คนไทยกับป่า

สิ่งแวดล้อม

สำหรับมนุษย์ผู้มีกิเลสนั้น ไม่ว่าจะอยู่ในบ้านหรืออยู่ในป่า ก็ทำให้เดือดร้อนทั่วไปหมด

สำหรับพระภิกษุในพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนแนะนำให้ใช้ป่า เป็นที่บำเพ็ญเพียร เพราะเป็นที่เหมาะสม สภาพแวดล้อมเป็นที่วิเวก เกื้อกูลแก่การบำเพ็ญเพียรทางจิต จะได้ทำตนให้เป็นผู้หมดกิเลสต่อไป

เมื่อหมดกิเลสแล้ว จะไปอยู่ป่าอยู่บ้านก็เป็นที่นรมย์ไปหมด

จากหนังสือ

พระกับป่ามีปัญหาอะไร

เพราะฉะนั้น จึงควรจะช่วยกันรักษาป่าไว้ และสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้ไปอยู่ป่า เพื่อจะได้อาศัยกายวิเวกเป็นเครื่องโน้มนำจิตใจให้สงบใช้ป่า เป็นที่บำเพ็ญเพียรขัดเกลากิเลสให้หมดสิ้นไป แล้วท่านจะได้นำความสงบร่มเย็นนั้นออกไปเผยแพร่ให้ทั่วถึงในที่ทุกสถาน

จากหนังสือ

พระกับป่ามีปัญหาอะไร

เมื่อกล่าวถึงหลักธรรม ในทางพุทธศาสนา
 เองแท้ ๆ เรื่องระบบของการพึ่งพิงอาศัยกันนี้
 ท่านย้ำมาก แต่นอกจากการพึ่งพาอาศัยกันแล้ว
 สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ความรู้สึกที่ดิงามต่อกัน
 ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ และมนุษย์ต่อพืชและ
 สัตว์ทั้งหลาย ความรู้สึกที่เรียกว่าความ "กตัญญู"
 ความกตัญญูนี้ไม่ใช่ มีเฉพาะต่อมนุษย์ด้วยกัน
 เท่านั้น แต่ท่านให้มีแม้แต่ต่อสัตว์และพืชทั้งหลาย
 ด้วย

จากหนังสือ
 คนไทยกับป่า

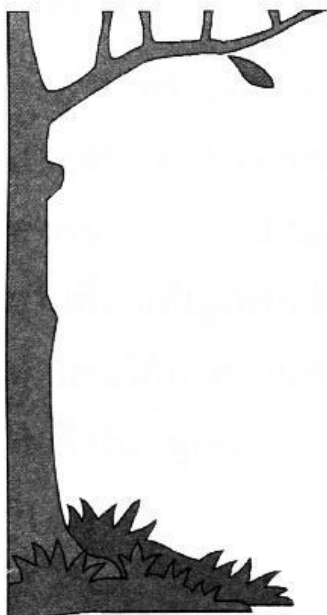

ในพระไตรปิฎก สอนให้รู้คุณแม้แต่ของพืช
 มีใจความแปลเป็นไทยว่า "บุคคลนั่งหรือนอนใน
 ร่มเงาของต้นไม้ใด ไม่พึงหักรานกิ่งใบของต้นไม้
 นั้น ผู้ประทุษร้ายมิตรเป็นคนทราม"

จากหนังสือ
 คนไทยกับป่า

พระพุทธเจ้าไม่หนีปัญหา ข้อความที่
พระองค์ตรัสต่อนหนึ่งว่า อะหัง นาโควะ สังคาเม
เรานี้เหมือนช้างเข้าสู่สงคราม เมื่อเข้าสู่สงคราม
ต้องเจอหอก ดาบ และแม้แต่ลูกศร ลูกธนูที่เขา
ยิงมา เราจะไปกลัวอะไร เราต้องสู้เหมือนช้างใหญ่
เข้าสู่สงครามแล้ว ไม่มีความหวาดกลัว เพราะ
ฉะนั้นชาวพุทธนี่เป็นนักสู้ปัญหา ต้องใช้ปัญญา
แก้ปัญหา เหตุเกิดที่ไหนต้องให้ระงับที่นั่น อันนี้
เป็นคติอย่างหนึ่ง

จากหนังสือ
คนไทยกับสัตว์ป่า

ถ้าเราพัฒนาคนไม่สำเร็จ แม้ว่าคนนั้นจะเป็นสัตว์เมืองก็จริง ตัวอยู่ในเมืองแต่หัวใจเป็นสัตว์ป่า และจะเป็นสัตว์ป่าที่ร้ายกว่าสัตว์ป่าชนิดไหน ๆ ทั้งหมด ดังจะเห็นได้ง่าย ๆ ว่า กวางไม่หมดป่าเพราะเสือกัด แต่กวางอาจจะหมดป่าเพราะคนล่า

จากหนังสือ
คนไทยกับสัตว์ป่า

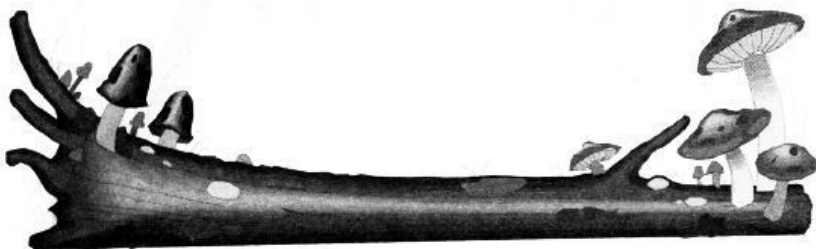
วิทยาศาสตร์นั้น ไปยุ่งกับสิ่งที่ถูกมนุษย์
พิสูจน์ แต่ศาสนาเอาที่ตัว (มนุษย์) ผู้พิสูจน์เอง
ปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะโดยความก้าวหน้าของ
วิทยาศาสตร์ทั้งหลายก็ดี โดยความบีบบังคับของ
การพัฒนาที่ได้โดยมนุษย์และสังคมเข้ามาถึงธรรมชาติ
แล้วก็ดี ทำให้มีความจำเป็นที่จะเข้าถึงเอกภาพใน
ทางวิชาการ... เมื่อถึงเวลาเช่นนี้แล้ววิทยาศาสตร์
จะรับหน้าที่นำมนุษย์เข้าสู่แก่นร่วมสัมพันธ์ของวิทยาการ
นี้หรือไม่

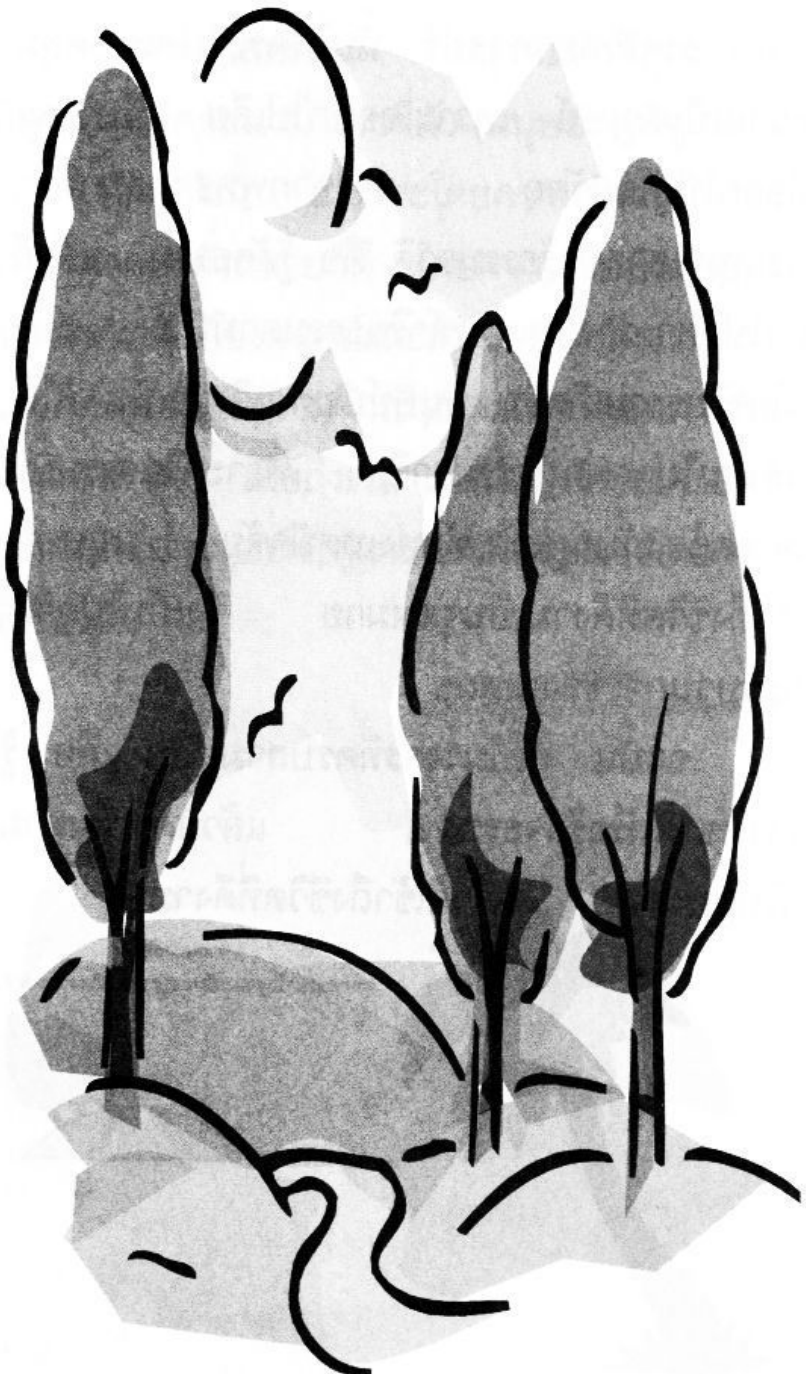
จากหนังสือ

พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์

ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๐ ๒๕๖๑

วงจรวินิยัติศาสตร์ นั้นไม่ครบไม่ครอบคลุม
 ความเป็นมนุษย์ เพราะเจออกไปเสีย เป็นวงจร
 ที่ออกไปสู่โลกวัตถุ ต่างจากพุทธศาสนาที่ว่า
 พระพุทธศาสนารู้ธรรมชาติ คือ รู้สังขารธรรม แล้วก็
 นำไปสู่การวางกฎเกณฑ์จริยธรรมตามนั้น และ
 เมื่อจริยธรรมเกิดขึ้น มนุษย์ประพฤติตามนั้น ก็ได้
 ผลเป็นไปตามกฎธรรมชาติ เพราะจริยธรรมนั้น
 สอดคล้องกับกฎเกณฑ์แห่งเหตุปัจจัย มนุษย์ก็
 เข้าถึงชีวิตที่ดีงามเป็นจุดหมาย ซึ่งเป็นไปตาม
 กระบวนการของเหตุผล

ฉะนั้น ก็เป็นวงจรถัดสามท่อน คือ ฐ
 ธรรมชาติหรือรู้สังขารธรรม ๑ แล้วก็ตาม
 จริยธรรม ๑ แล้วก็ตามถึงชีวิตที่ดีงาม ๑

จากหนังสือ

พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์

มนุษย์ยุคปัจจุบันนี้ ก้าวหน้ามากถึงขั้นมี
ของใช้ของเทวดา แต่ตัวมนุษย์เองก็ยังคงเป็น
มนุษย์คนเดิม ที่ไม่ได้พัฒนา ยังมีได้ยกระดับ
คุณภาพของตนขึ้นไปให้เท่าทันเทวดา เมื่อมาใช้
ของเทวดา ก็เลยก่อให้เกิดปัญหาทำให้เกิดโทษ
มากกว่าคุณ

จากหนังสือ
ชีวิตในสังคมเทคโนโลยี

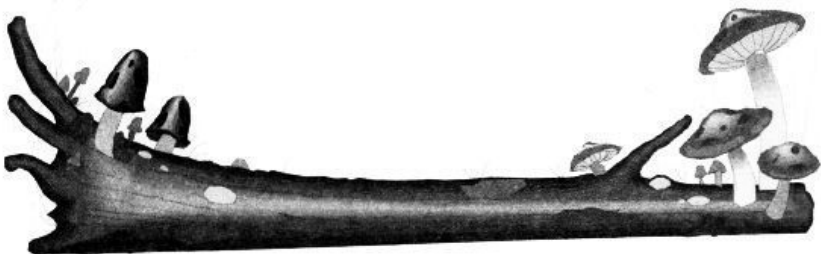

ถ้าเราพัฒนาคนไทยในการสัมพันธ์ และ
ปฏิบัติต่อเทคโนโลยีได้ถูกต้อง เราจะได้ ความใฝ่รู้
สู้สิ่งยาก หรือ ใฝ่ศึกษา ใฝ่สร้างสรรค์ เป็น
อย่างน้อย

จากหนังสือ
คนไทยกับเทคโนโลยี

เทคโนโลยี

มนุษย์เราในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะสังคมไทยมีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีด้านข่าวสารข้อมูลหรือตัวข่าวสารข้อมูลนั้นแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท

พวกตื่นเต้น คิดว่าเรานี้ทันสมัยได้เสพข่าวสารที่ใหม่ ๆ แปลก ๆ มีของใหม่ ๆ เข้ามาเราได้บริโภค แต่สัมผัสกับข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ อย่างผิวเผิน... เรียกว่าตกอยู่ในกระแส ถูกกระแสพัดพาไหลไปเรื่อย ๆ ไม่เป็นตัวของตัวเอง

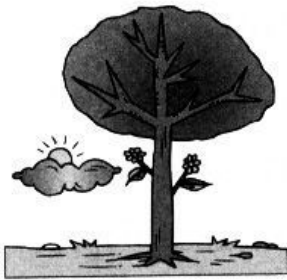
พวกตามทัน... พวกนี้ก็ภูมิใจว่าเรานี้เก่งข่าวเกิดที่ไหน ๆ รู้หมด... แผ่นดินไหว เกิดอีโบลา อะไรที่เ็นรู้ทันหมด ตามทันแต่ไม่รู้ทันพวกนี้เยอะรู้ตามข่าว แต่ไม่เข้าถึงความจริงของมัน

พวกรู้ทัน นอกจากตามทันแล้ว ยังรู้เข้าใจเท่าทันมันด้วย ว่ามันเป็นมาอย่างไร มีคุณมีโทษ มีข้อดีข้อเสียอย่างไร จะมีทำทีอย่างไร ให้ได้ประโยชน์โดยไม่ถูกครอบงำ

พวกอยู่เหนือมัน... คนที่อยู่เหนือกระแสจึงจะสามารถจัดการกับกระแสได้ เป็นผู้สามารถใช้การเปลี่ยนแปลงให้เป็นประโยชน์ และเป็นผู้นำ

คนที่ดำเนินชีวิตในสังคมเทคโนโลยี จึง
 ต้องเป็นคนที่มีความรู้เท่าทันกับความก้าวหน้าของ
 เทคโนโลยี จะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมอย่างดี
 ในด้านความมีสติรอบคอบ ความไม่ประมาท
 และความรับผิดชอบ... ความไม่เห็นแก่ตัวจนเกินไป
 และความเมตตากรุณา... ไม่ใช่เทคโนโลยียิ่งละเอียดอ่อน
 คนกลับยิ่งหยาบ เทคโนโลยียิ่งซับซ้อน คนกลับ
 มักง่ายมากขึ้น... เทคโนโลยีเท่านั้นที่ทันสมัย แต่คน
 หาได้ทันต่อยุคสมัยไม่

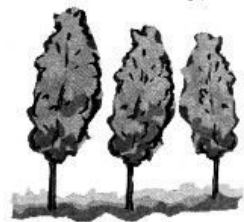

จากหนังสือ
 ชีวิตในสังคมเทคโนโลยี

ปัญหาที่เกิดแก่มนุษย์ จากเทคโนโลยีเป็นอันมาก เกิดจากสาเหตุนี้ คือการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเพียงจุดหนึ่งจุดเดียว โดยไม่ได้จัดสรรปรับเปลี่ยนธรรมชาติส่วนอื่น ที่อิงอาศัยสัมพันธ์กัน อยู่ให้ครบถ้วนหรือทั่วตลอด ปรับส่วนหนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ได้ปรับตาม ก็เกิดความขัดแย้ง ระส่ำระสาย กลายเป็นปัญหา

ถ้ามนุษย์เปลี่ยนแปลงสิ่งหนึ่งแล้ว ไม่ปรับเปลี่ยนสิ่งที่เกี่ยวข้องให้ประสานกลมกลืนกัน ก็เท่ากับว่ามนุษย์ทำให้ธรรมชาติสูญเสียดุลยภาพ

จากหนังสือ
คนไทย สูญเสียอิทธิ

การเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับข่าวสารข้อมูลแบบ เป็นนาย เป็นผู้จัดการ เป็นผู้ใช้มันอย่างแท้จริง

จากหนังสือ
ไอที ภายใต้วินัยธรรมแห่งปัญญา
(ศาสนากับยุคโลกาภิวัตน์)

คนไทยเราน่าจะใช้ไอที แบบหนามบ่งหนาม คือ ใช้มันให้เป็นประโยชน์แบบย้อนกลับในการศึกษาให้รู้เท่าทันอย่างจริงจัง ให้รู้เข้าใจสังคมที่พัฒนาแล้วว่า เขาเป็นอย่างไร ทั้งด้านดีและด้านร้าย และกลั่นกรองเลือกเอาแต่ประโยชน์ ไม่ใช่แมวแต่ติดตามเฉพาะผลผลิตทางอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีที่จะเอามาเสพบริโภคเท่านั้น เราต้องรู้เข้าใจสภาพสังคมของเขาด้วยว่า มีดีมีด้อยอย่างไร มีส่วนที่เป็นความเจริญ และความเสื่อมอย่างไร อย่างน้อยเราควรแยกได้ว่า ด้านไหนควรเป็นอย่างไร ด้านไหนไม่ควรเป็น

จากหนังสือ
คนไทย สูยุคไอที

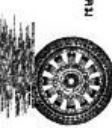
สาระของการศึกษาเทคโนโลยี มิใช่แค่การ
 รู้จักทำและรู้จักใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ แต่
 อยู่ที่... ความใฝ่ปรารถนาที่จะแก้ปัญหาและทำให้
 เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิตและสังคมอย่างแรงกล้า ที่
 ทำให้หาทางและเพียรพยายามนำเอาความรู้ที่ดีที่สุด
 มาจัดสรรประดิษฐ์นวัตกรรมที่จะบันดาลผลให้สำเร็จ
 ประโยชน์สุขนั้น ซึ่งการศึกษาด้านกุลศจะมาช่วย
 ปิดกั้นความผิดพลาด โดยทำให้มองเห็นถูกต้อง
 ชัดเจนว่า ประโยชน์สุขที่ปรารถนานั้นเป็น
 ประโยชน์สุขแท้จริง ที่เกื้อกูลแก่ชีวิต สังคม และ
 ระบบความสัมพันธ์ของธรรมชาติทั้งหมด มิใช่เป็น
 เพียงสิ่งบำรุงบำเรอความชอบใจที่หลงตื่นชื่นชมวูบวาบ
 ไปด้วยกำลังโมหะ

จากหนังสือ
 ตื่นเกิดชาวไทย

แม้ว่า โลกสมัยปัจจุบันจะเจริญด้วยเทคโนโลยี มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสบายพร้อมแทบทุกประการ แต่เทคโนโลยีนั้นก็เพียงเครื่องประกอบของชีวิต มีขอบเขตจำกัดเพียงเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย มีคุณและโทษขึ้นกับผู้ใช้ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับคนที่จะมีชีวิตอยู่กับเทคโนโลยี ยังคงเป็นปัญหาที่ต่างหากออกไป ไม่อยู่ในวิสัยของเทคโนโลยีเอง

ปัญหานั้นคือ ปัญหาการสร้างคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ผู้พร้อมที่จะมาสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยี... ภารกิจที่แท้จริงของศาสนาย่อมอยู่ ณ ที่นี้ หากศาสนาใส่ใจและทำหน้าที่นี้สำเร็จ ข้อนี้ย่อมหมายถึงความดำรงอยู่ของศาสนาเองด้วย และหมายถึงความสวัสดิ์ของชาวโลกด้วย

คนที่ไม่มี การฝึกฝนพัฒนา ขาดจิตสำนึกใน การศึกษา เมื่อได้หนึ่ง ก็ลบหนึ่ง เพราะข้างนอก เพิ่มขึ้นหนึ่ง แต่ข้างในลบหนึ่ง เลยเป็นศูนย์ตลอด เวลา ส่วนคนที่เรียนรู้ฝึกฝนพัฒนานั้นได้ทั้งสอง ด้าน ข้างนอกก็ได้หนึ่ง ข้างในก็ได้หนึ่ง ก็เป็นบวก สอง เพราะว่า

๑. ความสามารถที่จะได้ความสุข จาก สภาพแวดล้อมก็ยังมีอยู่เท่าเดิม ไม่ได้สูญเสีย ความสามารถนี้ไป การอยู่กับสิ่งแวดล้อม การที่ ได้เผชิญสถานการณ์ การที่จะได้ทำงาน การที่ จะได้สู้ปัญหา เป็นความสุขไปหมด

๒. แล้วยังแถมมีความสุข จากเทคโนโลยีมา ช่วยอีก

เทคโนโลยีก็เป็นตัวเสริมสุข โดยที่ตัวเองยัง มีความพร้อม ที่จะมีความสุขของตัวเองเท่าเดิม เพราะฉะนั้น คนอย่างนี้จึงได้ประโยชน์จากผลงาน สร้างสรรค์ของอารยธรรมอย่างเต็มที่โดยสมบูรณ์

จากหนังสือ

ถึงเวลา มาพัฒนาเยาวชนกันใหม่

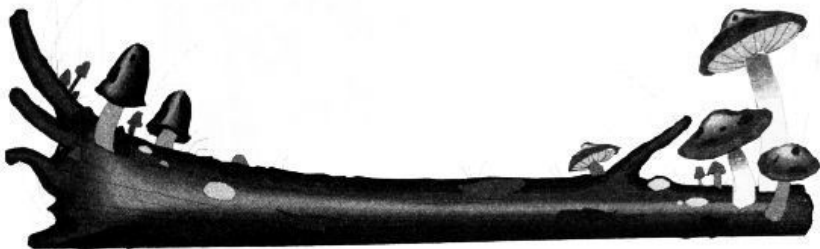
หลักจริยธรรมบอกว่า มนุษย์ไม่ควรเบียดเบียนกัน ไม่ควรทำลายชีวิตกัน เพราะเป็นหลักความจริงหรือสัจธรรมว่า ชีวิตแต่ละชีวิตรักตัวเอง รักสุขเกลียดทุกข์ กลัวภัยกลัวความตายด้วยกัน ทั้งนี้ ถ้าพูดให้เข้ากับภาษาปัจจุบันก็ถือว่า มนุษย์แต่ละคน แม้แต่ที่เป็นสัตว์แรกเกิดก็มีสิทธิในชีวิตของตนเอง ก็เลยเกิดเป็นปัญหาขัดแย้งซ้อนเข้ามาว่าจะเอาอย่างไร คนเดี๋ยวนี้พบกับปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่นในเรื่องสิทธิของแม่กับสิทธิของลูก

จากหนังสือ

การทำแท้งในทัศนะของพระพุทธศาสนา

การแพทย์ และจิตวิทยา

โรคของพืชพันธุ์ หรือพันธุ์กรรม คงใช้ศัพท์
 ผิด เลยเป็นเรื่องกรรมไปจริง ๆ แล้วไม่ใช่เรื่องกรรม
 อาจเรียกว่า พันธุ์นิยมหรือเรียกเป็นอย่างอื่น ของ
 พระเรียกว่าพืชนิยม กฎแห่งพืชพันธุ์ เป็นเรื่อง
 ของยีนหรืออื่น ๆ กรรมจะมีความสำคัญที่ว่า กรรม
 เป็นตัวปรับสภาพของจิต ที่เป็นองค์แห่งภพของเขา
 ให้เข้ากันกับพืชพันธุ์ที่มีความบกพร่อง ถ้ามองใน
 แง่กรรมก็คล้าย ๆ ว่า กรรมนำให้เขามาเกิดให้
 เหมาะกับสภาพการเกิดที่มีความบกพร่องอันนี้ แต่
 บางทีก็เหมือนกันในแง่อื่น คนที่พืชนิยมมีส่วน
 บกพร่องก็อาจจะไปเหมาะดีในแง่อื่น ส่วนนี้ก็เลย
 ต้องมารับผลเสียไป จะมองแบบแง่เดียวตายตัว
 ไม่ได้

จากหนังสือ

กรรม กับโรคพันธุกรรมในทัศนะพุทธศาสนา

สำหรับเรื่องของชีวิต เจตนาที่ดีที่สุดก็คือ
เจตนาที่ประกอบด้วยเมตตากรุณา ในทางปฏิบัติ
เราต้องตัดสินใจว่าจะเอาแค่ไหน แต่เราจะต้องไม่
ทำลายความจริง เพราะถ้าเราไปหันเหความจริง
ตามความต้องการของเราว่าไม่ผิด จริยธรรมก็จะ
ไม่มีหลักการที่แน่นอน ต่อไปก็เปลี่ยนแปลงไป
อย่างโน้นอย่างนี้ได้

จากหนังสือ

ปุจฉา-วิสัชนา : เทคโนโลยีการแพทย์กับจริยธรรมพุทธ

ถ้าแม้แต่คนในระดับที่เป็นผู้นำ หรือคนชั้น
นำของสังคม ยังไม่ใส่ใจจริยธรรมของสังคมกันแล้ว
สังคมจะอยู่รอดได้อย่างไร นี่ก็เป็นเหตุผลสำหรับ
เตือนจิตสำนึกของแพทย์ ในฐานะผู้นำของสังคม
ที่จะต้องมีความรับผิดชอบในทางจริยธรรม

จากหนังสือ

การแพทย์ไทย : ทางเลือกในยุคโลกาภิวัตน์

ถ้าแพทย์เข้าถึงความจริงของธรรมชาติ รักษา
บทบาทที่แท้ตามธรรมชาติ ก็จะมีผลดีแน่นอน
ยิ่งกว่าความหวังจากคนไข้ และจะเป็นฐานที่
มั่นคงรองรับบทบาททุกอย่าง โดยที่บทบาทอื่น
จะมาเป็นเพียงส่วนประกอบ ที่ทำให้แพทย์เป็นผู้มี
ชีวิตที่สร้างสรรค์พัฒนาสังคม เพื่อจะได้แก้ปัญหา
ของมนุษย์ นำโลกไปสู่ความสุขและความร่มเย็น
พร้อมกับที่แพทย์เองก็มีชีวิตที่ดีงาม มีความสุข
อยู่ในตัวเองแท้จริงด้วย

จากหนังสือ
การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์

พระพุทธศาสนานั้น มองความไม่สบายว่าเป็นโรคของชีวิตทั้งหมด ไม่ได้มองเพียงด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ การที่มองและแยกแยะออกไปก็เพื่อสะดวกในการปฏิบัติ แต่ตอนแรกให้มองโรคของชีวิตทั้งหมด มองชีวิตว่ามี "โรค" ที่จะต้องเยียวยา แต่ว่า "โรค" นั้นเยียวยาได้ อันนี้เป็นคำสรุปที่ทำให้สบายใจ ชีวิตนี้มีโรคแต่โรคนั้นแก้ไขได้ และจุดหมายของพระพุทธศาสนาก็คือการแก้ไขความไม่สบายหรือโรคของชีวิตนั้น

จากหนังสือ
การแพทย์แนวพุทธ

ปัจจุบันโลกไร้พรมแดน แต่ใจคนกลับยิ่งคับแคบ

จากหนังสือ
การศึกษาทางเลือก : สุวิวัฒน์หรือวิถี ในยุคโลกไร้พรมแดน

ในขณะที่ สังคมมีคนมากมายคับคั่งยิ่งขึ้น
บุคคลกลับโดดเดี่ยวเดียวดายว่าเหววยิ่งขึ้น...

ในขณะที่ คนกำลังเฝ้าหาต้องการให้ตัวตน
ของตนได้รับการยอมรับอย่างเต็มที่ สังคมกลับ
ปฏิบัติต่อบุคคลอย่างไม่เป็นตัวเป็นตนยิ่งขึ้น ...

ในขณะที่ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ช่วย
ให้คนมีวัตถุปรนเปรอพรั่งพร้อมเต็มบ้าน แต่ในใจ
ของคนนั้นกลับว่างเปล่ากลวงโอบียิ่งขึ้น...

ในขณะที่ คนผู้กลวงในวงแหวนจากตัวเอง
ออกไปหาจะพึงพาสังคม สังคมก็ทำให้เขาออกหัก
เพราะขาดความจริงใจไม่ตรีที่แท้จริง...

ที่มาของปัญหาจิตใจของคนในปัจจุบันนี้ ได้
แก่ ความขัดแย้งระหว่างสภาพความเป็นจริง
ในชีวิต และสังคมกับสภาพของจิตใจมนุษย์ซึ่งไม่มี
ปัญญาที่จะรับมือให้สอดคล้องเท่าทันกันกับสภาพ
ชีวิตและสังคมที่เป็นจริงนั้น

จากหนังสือ

จิตวิทยา กับ จิตภาวนา

การเป็นแพทย์นั้น มีหน้าที่เฉพาะในการที่จะรักษาโรคภัยไข้เจ็บ แต่อีกด้านหนึ่งแพทย์นั้นก็**เป็นบัณฑิตด้วย** การเป็นบัณฑิตหมายถึง**ความเป็นชนชั้นนำของสังคม เป็นคนมีปัญญา เป็นคนมีความสามารถ ที่จะช่วยแก้ปัญหาของสังคมนี้ได้ดี** ในฐานะที่เป็นคนชั้นนำ **คือเป็นบัณฑิต** จึงน่าจะมีความรับผิดชอบ ในการช่วยสร้างสรรคพัฒนาสังคมให้มาก และจึงเป็นคนกลุ่มแรกที่จะต้อง**มีจริยธรรม**

จากหนังสือ

การแพทย์ไทย : ทางเลือกในยุคโลกาภิวัตน์

อาจจะเกิดภาวะที่ทำให้แหงนงวินหรือไม่ตลอดสาย

จากหนังสือ

พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยจิตวิทยาแบบยั่งยืน

ข้อคิดเพื่อชีวิตและสังคม

เล่ม ๑

จิตวิทยา เคยถึงกับมองข้ามความสัมพันธ์ระหว่าง "จิตกับกาย" ไปแล้ว ภาวะหนึ่งก็ได้เกิดการค้นพบว่า จิตกับกายนี้มีความสัมพันธ์มีผลต่อกันมาก เราก็หันมาสนใจเรื่องจิตกับกายกันมาก แม้แต่ทางแพทย์ก็ให้ความสำคัญว่าเรื่องจิต และกายมีผลต่อกัน อะไรที่เกิดขึ้นทางจิตก็มีผลต่อกาย เช่น โรคภัยไข้เจ็บ หรือความเป็นไปทางร่างกายก็ส่งผลต่อจิต การที่เอาใจใส่เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกายกับจิตจึงมีมากขึ้น

แต่ในทางพุทธศาสนาถือว่า มีองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่ง คือ ปัญญา เรื่องความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหรือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในระบบนี้

เรื่องของชีวิตมนุษย์ในด้านจิตใจนี้ เราไม่สามารถแยกออกจากชีวิต โดยองค์รวมของมนุษย์ คือ ตัวมนุษย์ทั้งหมด แต่จะต้องมองให้ครบตลอดสาย ทั้งเรื่องของพฤติกรรม เรื่องจิตใจและเรื่องปัญญา ถ้าจิตวิทยาไปเน้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็

พระพุทธเจ้าไม่เคยสอนพุทธบริษัท ให้ไป
ตามหาตามคุณิพพานที่ไหน นอกจากนิพพานที่
เป็นความสงบระงับกิเลส ไถ่ถอนทุกข์โศกภายใน
และทำจิตใจของตนเองให้บริสุทธิ์สะอาดเป็นอิสระ

จากหนังสือ

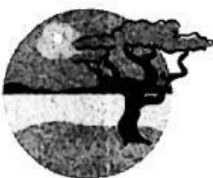
กรณีธรรมกาย (ฉบับคัดตัวอย่าง)

คนไทยควรได้เรียนรู้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
นี้ ที่มีคนร้ายใช้ข่าวสารข้อมูลทำการทุจริตต่าง ๆ
แล้วมีความรู้เท่าทัน รู้จักตรวจสอบหลักฐาน และ
หาความรู้กันให้จริงจังจนถ่องแท้ชัดเจน เพื่อให้คน
ทุจริตไม่อาจหลอกลวงเราได้ ความเจริญงอกงาม
ทางธรรมทางปัญญาจะได้เกิดขึ้นในสังคมไทย

จากหนังสือ

ขอคำตอบจาก ผบ.ทหารสูงสุด

คนนี้มีจิตวิทยาดี คนนั้นมีจิตวิทยาดีนี่ตาม
ความหมายของตะวันตก มักจะมองกันในแง่ของ
การที่ว่าจะนำความรู้เกี่ยวกับจิตใจมาใช้ ในการที่
จะทำจุดมุ่งหมายของตนให้สำเร็จ ความมุ่งหมาย
นั้นอาจจะเป็นความมุ่งหมายที่ดีหรือไม่ดีก็ได้...

พระพุทธศาสนานั้น มองปัญหาจิตใจของ
คน โดยมีได้จำกัดอยู่ในวงของการป่วยทางจิตคือ
ไม่ได้เน้นเรื่องคนไข้โรคจิต แต่ปัญหาจิตใจของคน
ในพระพุทธศาสนานั้น หมายถึงปัญหาของมนุษย์
ทั่วไปทุกคน ที่ยังมีความทุกข์หรือยังมีความ
บกพร่อง ยังเป็นคนที่ไม่สมบูรณ์...

จากหนังสือ
จากจิตวิทยาสู่จิตภาวนา

